

**T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**HATAY-SAMANDAĞ İLÇESİNDE FARKLI ETNİK
GRUPLARDA KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDET**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Arş. Gör. Funda CAMUZ

**TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Nuran ELMACI**

HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI

DİYARBAKIR 2007

**AR. GÖR. FUNDA CAMUZ DİCLE ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS TEZİ
DİYARBAKIR 2007**

**T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**HATAY-SAMANDAĞ İLÇESİNDE FARKLI
ETNİK GRUPLARDA KADINA YÖNELİK
AİLE İÇİ ŞİDDET**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Arş. Gör. Funda CAMUZ

**TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Nuran ELMACI**

HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI

DİYARBAKIR 2007

**AR.GÖR. FUNDA CAMUZ DİCLE ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS TEZİ
DİYARBAKIR 2007**

T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

“Hatay-Samandağ İlçesinde Farklı Etnik Gruplarda Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet” isimli Yüksek Lisans tezi 18.07.2007 tarihinde tarafımızdan değerlendirilerek başarılı bulunmuştur.

Tez Danışmanı: Prof.Dr. Nuran ELMACI

Tezi Teslim Eden: Funda CAMUZ

Ünvanı	Jüri Üyesinin Adı Soyadı	Üniversitesi
Prof.Dr.	Nuran ELMACI	Dicle Üniversitesi
Prof.Dr.	Perran TOKSÖZ	Dicle Üniversitesi
Prof.Dr.	Melikşah ERTEM	Dicle Üniversitesi
Doç.Dr.	Günay SAKA	Dicle Üniversitesi
Doç.Dr.	Rüstem ERKAN	Dicle Üniversitesi

Yukarıdaki imzalar tasdik olunur.

.....\.....\.....

Prof.Dr. Yusuf NERGİZ
Dicle Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın gerçekleşmesinde pek çok kişinin katkıları bulunmaktadır.

Çalışmanın her aşamasında yardımını ve desteğini esirgemeyen, bilimsel çalışmanın nasıl yapıldığını öğreten Tez Danışmanım Prof. Dr. Nuran ELMACI' ya, tüm öğrenciliğim boyunca eğitim ve öğretimimi sağlayan ve beni destekleyen hocalarım Prof. Dr. Ersen İLÇİN, Prof. Dr. Perran TOKSÖZ Prof. Dr. Melikşah ERTEM, Doç.Dr. Günay SAKA, Doç.Dr. Ali CEYLAN ve Yrd. Doç.Dr. Veysi ÖZKAYNAK'a teşekkür ederim.

Hatay'da yaptığım bu alan çalışmasında yardımlarını esirgemeyen aileme, arkadaşlarıma, Araştırmacı Yazar Mehmet Ali Abakay'a ve güler yüzle bana kapılarını açan, sabırla sorularımı cevaplandıran Samandağ ve Kışlak kadınlarına teşekkürü bir borç bilirim.

Arş. Gör. Funda CAMUZ

Temmuz 2007

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI.....	I
TEŞEKKÜR.....	II
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	III
TABLolar DİZİNİ.....	V
KISALTMALAR.....	VI
TÜRKÇE ÖZET.....	VII
İNGİLİZCE ÖZET.....	IX
1.GİRİŞ VE AMAÇ.....	1
2.GENEL BİLGİLER.....	3
2.1.Tarih Boyunca Kadının Konumu.....	3
2.1.1.Sanayi Devrimi Öncesinde Kadının Konumu.....	3
2.1.1.1. Tarih Öncesi Dönem.....	3
i.Paleolitik Dönem.....	3
ii.Neolitik Dönem.....	3
2.1.1.2.Tarih Dönemleri.....	5
1.Kölelik ve Tutsaklık Düzeninde Kadın.....	5
2.Ortaçağ, Derebeylik ve Lonca Düzeninde Kadın.....	5
2.1.İlahi Dinlerde Kadın.....	5
2.1.1.İslam’da Kadın.....	5
2.1.2.Hristiyanlık ve Musevilik’te Kadın.....	6
2.1.2.Sanayi Devrimi Sonrası Kadının Konumu.....	4
2.1.3. Türk Kültür Tarihinde Kadın	8
2.2.Şiddet Kavramının Tanımlanması ve Kökeni.....	10
2.3.Şiddetin Nedenleri.....	10
2.3.1.Şiddetin Biyolojik Faktörleri.....	10
2.3.2. Psikososyal ve Ekonomik Etmenleri.....	13
2.3.3.Sosyal Faktörler.....	14
2.4.Aile İçinde Kadına Yönelik Şiddet ve Türleri.....	14
2.5.Aile İçi Şiddetin Epidemiyolojisi.....	17
2.5.1. Aile İçi Şiddetin Dünyada Görülme Sıklığı.....	17
2.5.2.Aile İçi Şiddetin Türkiye’de Görülme Sıklığı.....	18
2.6.Şiddetin Algılanma Biçimleri ve Şiddete Tepkiler.....	19

2.6.1.Şiddet Ortamında Kalan Kadınları Özellikleri.....	19
2.6.2.Şiddet Uygulayan Erkeklerin Özellikleri.....	19
2.6.3.Kadınlar Neden Şiddete Katlanır?.....	20
2.7.Dünyada ve Türkiye’de Kadınların Konumlarını İyileştirmeye Yönelik Kararlar.....	22
2.7.1.Uluslararası Toplumlardaki Hareketler.....	22
2.7.2.Türkiye’deki Kadın Hareketleri.....	23
2.8.Aile İçi Şiddetin Kadın Sağlığı Üzerindeki Sonuçları.....	24
2.8.1.Şiddetin Kadın Sağlığı Üzerindeki Ölümcül Olmayan Etkileri.....	24
2.8.2.Şiddetin Kadın Sağlığı Üzerindeki Ölümcül Etkileri.....	24
2.9.Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetten Korunma.....	25
2.10.Aile İçi Şiddetin Önlenmesine Dair Yasalar.....	25
2.11.Türkiye ve Hatay’da Etnik Yapı.....	26
3.GEREÇ VE YÖNTEM.....	28
3.1.Araştırma Bölgesi ve Özellikleri.....	28
3.2.Araştırma Tipi.....	30
3.3.Örnek Seçimi.....	30
3.3.1.Evrenin Seçilmesi.....	30
3.4.Araştırmanın Uygulanması.....	31
3.4.1.Bilgi Toplama Formu.....	32
3.5.Verilerin İstatistiksel Analizleri.....	33
4.BULGULAR.....	35
4. 1. Tanımlayıcı Bulgular.....	35
4. 2. Şiddet Türleri ve Şiddet Deneyimi İle İlgili Bulgular.....	38
4. 3.Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Etnik Kökenlerine Göre Kadına Yönelik Şiddete Bakış Açıları	44
5.TARTIŞMA.....	50
6.SONUÇ.....	56
7.ÖNERİLER	57
8.KAYNAKLAR.....	58
9.EKLER.....	66
10.ÖZGEÇMİŞ.....	70

TABLO DİZİNİ

	Sayfa no
Tablo 1. Farklı Etnik Gruplardaki Kadınların Bazı Temel Özellikleri.....	36
Tablo 2. Kadınların Eşlerinin Bazı Temel Özellikleri.....	37
Tablo 3. Şiddet Yaşamış Kadınların Yaşadıkları Şiddet Türleri.....	39
Tablo 4. Kadınların Yaşadıkları Fiziksel Şiddet Türleri.....	41
Tablo 5. Kadınların Yaşadıkları Duygusal Şiddet Türleri.....	42
Tablo 6. Kadınların Yaşadıkları Cinsel Şiddet Türleri.....	43
Tablo 7. Kadınların Şiddet Görme Nedenleri.....	45
Tablo 8. Eşlerinin Kadınları Dövme Nedenleri.....	46
Tablo 9. Kadınların Dayığı Hakkettiklerini Düşündükleri Durumlar.....	47
Tablo 10. Kadınların Eşlerinden Dayak Yemelerine İlişkin Görüşleri.....	48
Tablo 11. Kadınlara Göre Dayak Atan Erkeklerin Değerlendirilmesi.....	49

KISALTMALAR

CDC: Centers for Disease Control and Prevention
HIV: Human Immunodeficiency Virus
HÜKSAM: Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve
Araştırma Merkezi
PAHO: Pan American Health Organization
PID: Pelvic Inflammatory Disease
TNSA: Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırmaları
UN: United Nations
WHO: World Health Organization

ÖZET

HATAY-SAMANDAĞ İLÇESİNDE FARKLI ETNİK GRUPLARDA KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDET

Kadına yönelik aile içi şiddet dünyada yaygın olarak görülen, kadın sağlığını olumsuz etkileyen evrensel bir olgudur. Aile içi şiddet uzun yıllar göz ardı edilmiş hatta geleneksel yapıda desteklenmiştir. Ancak yapılan araştırmalar konunun çeşitli dramatik boyutlarını ortaya koymuş, yasal ve toplumsal düzenlemelerin yapılmasına katkıda bulunmuşlardır.

Bu araştırma; kadına yönelik aile içi şiddet ve şiddet nedenlerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Araştırma Hatay'ın, Arap-Alevi, Türk-Sünni ve Rum-Ortodoks olmak üzere üç farklı etnik grubunda gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla her bir gruptan 90 kadınla görüşülmüş, toplam 270 kadına ulaşılmıştır. Araştırma kontrollü kesitsel bir çalışma olarak planlanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre; Kadınların %93,3'ü yaşamları boyunca şiddetin herhangi bir türüne maruz kalmışlardır. Kadınların %65,1'i fiziksel şiddet, %84,4'ü duygusal şiddet, %37,1'i ekonomik şiddet ve %81,1'i cinsel şiddet gördüklerini ifade etmişlerdir. Şiddet çeşitleri arasında duygusal şiddet en yüksek yaşanırken ekonomik şiddet en az yaşanandır.

Bu çalışmada cinsel şiddetin etnik gruplara göre değiştiği saptanmıştır ($P<0,0001$). Ancak farklılığın Türk-Sünnilerin geleneksel aile yapısından kaynaklandığı (cinselliği mahrem olarak görme, erkeği reddetmeme, cinselliğin erkeğe özgü bir durum olarak görme, v.b.) düşünülmüştür.

Ayrıca şiddetin gösterilme nedenleri arasında da farklılıklar bulunmuştur. Arap-Alevi ve Türk-Sünnilerde “kadının inat etmesi” dayak yemesine neden olurken Rum-Ortodokslarda “kocanın gözünün dışarıda olması” ailede sorun ve şiddet yaratmaktadır.

Fiziksel şiddet sonrası sağlık kuruluşlarından en çok Rum-Ortodokslar (%20,0) yardım alırken Türk-Sünniler (%4,4) en az yardım almaktadırlar.

Araştırma kapsamına alınan kadınların %85,9'u dayagı çok kötü bir şey ve kadına haksızlık olarak görmelerine karşın, kadınların %61,9'u dayagın bazı durumlarda gerekli olduğunu düşünmektedirler.

Sonuç olarak; kadına yönelik aile içi şiddet farklı etnik gruplarda benzer olmasına karşın, şiddet nedenleri ve şiddeti ifade etme açısından gruplar arasında farklılıklar vardır.

Anahtar Kelimeler: Aile içi şiddet, farklı kültürler, fiziksel, ekonomik, duygusal ve cinsel şiddet, şiddeti etkileyen nedenler

Intimate Partner Violence Against Women in Different Ethnic Cultures in the Samandağ District of the Province of Hatay.

Intimate partner violence against women is a universal fact that is common in the world and has negative influence on the health of women. The domestic violence has been overlooked for many years, and even appreciated in the traditional perception. Yet the researches that have been carried out have revealed various dramatic aspects of the point and contributed to both legal and social regulations be performed.

This research was carried out to determine the reasons for the intimate partner violence. The research was done in three different ethnic groups of the province of Hatay, which are Arab-Alawites, Sunni-Turks and Orthodox Greek Cypriots of Turkish Nationality, thus including 270 women in total, 90 women for each group. The research was planned as a controlled cross-sectional one.

According to the results of the research, 93,3% of the women were exposed to at least one sort of violence. 65,1% of the women stated that they faced physical violence, 84,4% emotional violence, 37,1% economic violence, 81,1% sexual violence. Among the sorts of violence, emotional violence was found out to be the most common one whereas the economic violence was the least experienced sort of violence.

This research revealed that sexual violence differed from one ethnic group to another. The differentiation was considered to have stemmed from the traditional family structure of the Sunni-Turks such as deeming sex a shame, being unable to refuse man's call for sex, considering sex something proper to man etc.

On the other hand, it was found out some differentiations for the reasons for using violence. For Arab-Alawites and Sunni-Turks, "the stubbornness of women" was a reason to use violence. On the other hand, for the Greek-Cypriots "men's tendency to cheat his spouse" was reason to use violence on them.

After the physical violence, it was Orthodox Greek Cypriots of Turkish Nationality (20%) that received the medical aid most, on the other hand Sunni-Turks (4,4%) get medical aid least.

Even though 85,9 % of the women included in the research considered beating as "horrible thing" and unfairness to women, 61,9% of them thought that in some cases beating was necessary.

In conclusion, although the violence against women within the family has similar aspects in different ethnic groups, there are differentiations between the cultures in terms of the reasons for violence and sorts of it.

Key Words: Intimate partner violence, different cultures, physical, economic, emotional, sexual violence, reasons for violence

1-GİRİŞ VE AMAÇ

Günümüz yaşam koşulları erkeği ön plana çıkartırken kadını da arka planda tutmaya devam etmektedir. Bu durumun gereği olarak erkek kendisini yaşamın öznesi kabul etmekte ve kadında dâhil doğadaki her şeyin kendine ait olduğunu dayatmaktadır. Çünkü “**erk**” sahibi olmak yani “**erkek**” olmak bunları tanımlama yetkisini de peşinen elinde bulundurmayı gerektiren bir durum gibi algılanmaktadır (Akat, 2005).

Bazı görüşlere göre “kadın yaradılıştan eksik ve kusurludur, bunun için erkeklerle eşit tutulamaz”. Bu görüş, geleneksel toplumlarda halen varlığını korumakta ve kadın erkek eşitsizliği tüm toplumlarda değişik biçimlerde devam etmektedir. Kadınlar, insanın temel hak ve hürriyetlerinden tam olarak yararlanamamakta; yaşamın her alanında –sosyal, siyasal, hukuki ve eğitim v.b- erkeklerle fırsat eşitliğine sahip olamamaktadır. Bu durum, erkeğin kendisini her şeyde haklı görmesine neden olmaktadır. Bu eşitsizlik, ataerkil/patriarkal aile yapısı ve kadının biyolojik yapısından kaynaklanmaktadır (Akat, 2005). Ataerkil aile sistemi, her kuşakta yöneten erkekleri ve yönetilen kadınları üretmektedir. Ataerkil aile sistemi; ailenin ve özel mülkiyetin doğduğu, toplumlarda sınıfların ortaya çıktığı zamanda başlar. Bu sistemin doğurduğu egemen sınıfların, ezilenlere biçtiği tüm toplumsal roller, kadına her zaman daha ağır biçimde yansımıştır. Kadın ezilmiş, zora maruz bırakılmış ve itaat etmesini sağlamak için de erkeğin fiziksel gücü kullanılmıştır (Demren, 2005,). Kadına karşı uygulanan bu şiddet, kadına karşı ayrımcılığı yaratan ataerkil aile yapısını sürdürmede başvurulan evrensel bir araç olagelmıştır (Demren, 2005, Selek, 2002).

Kadına yönelik aile içi şiddet, dünya da yaygın olarak görülen ve hemen hemen her toplumda karşılaşılan bir olgudur. Birçok kültürde erkeklerin eşlerinin davranışlarını kontrol etmeye hakları olduğunu ve buna karşı çıkan kadınların cezalandırılabilceği görüşü yaygındır. Bangladeş, Kamboçya, Hindistan, Meksika, Nijerya, Pakistan, Papua Yeni Gine, Tanzania ve Zimbwambe gibi ülkelerde yapılan çalışmalar sıklıkla erkeklerin kadınları döverek cezalandırmayı hak olarak gördüklerini ortaya koymaktadır (Sevil, 2006).

Ülkemizde ve dünya da kadına yönelik aile içi şiddet ile ilgili çeşitli araştırmalar yapılmasına karşın, insanoğlunun karmaşık yapısı ve bu konunun ailenin

mahrem konuları arasında görülmesi nedeni ile kadına yönelik aile içi şiddet tam olarak somutlaştırılamamıştır. Bu güne kadar Ülkemizde “kadına yönelik aile içi şiddet” konusunda yapılan araştırmalarda; şiddet çeşitleri ve şiddet siklusu tanımlanmış (Eryılmaz, 2001, Sevil, 2006), kadınların şiddete bakış açıları ve şiddet görme yoğunlukları araştırılmış (Güler ve ark., 2005), Savaş’ın gerçekleştirdiği doktora tezinde şiddete maruz kalan kadınların ruh sağlığı değerlendirilmiş (Savaş, 2003) ve Türkiye’nin çeşitli cezaevlerinde İçli ve ark., kadına karşı şiddeti ve kadın suçluluğunu araştırmışlardır (İçli ve ark., 1995). Bu çalışmalarda aynı zamanda şiddeti doğuran faktörler (eşlerin eğitim durumları, eşlerin çocukluklarında şiddete maruz kalma durumları, erkeğin alkol alması, v.s) yer almıştır. Bazı yabancı ülkelerde şiddet dil, din ve ırk olarak farklılaşan gruplarda araştırılmış ve şiddetin bu gruplarda farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Bu çalışmalarda, siyah ırktaki insanların şiddete beyaz ırktaki insanlardan daha eğilimli oldukları ortaya çıkmıştır. Hispanik ve Non-Hispanikler de yapılan şiddet çalışmaları farklı sonuçlar vermişlerdir (Tijan, 2003, Renninson, 1998).

Bu çalışma; şiddetin farklı gruplarda değişimler göstereceği varsayılarak planlanmıştır. Araştırma, farklı dil, din, mezhep ve köken çeşitliliğini içinde barındıran Hatay’da yapılmış, aile içi şiddetin nedenleri, çeşitleri ve kadınların şiddete bakış açıları farklı gruplarda tanımlanmaya çalışılmıştır. Araştırma Hatay ili Samandağ ve Yayladağı ilçelerinin kırsal kesiminde yaşayan, evli (dul veya ayrılmış) olan Arap-Alevi, Türk-Sünni ve Rum-Ortodoks kadınlar üzerinden gerçekleştirilmiştir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Tarih Boyunca Kadının Konumu

Kadının şiddet görmesinin temelinde, kadının aile ve toplum içerisindeki konumunun önemli bir payı vardır.

Tarih süreçleri incelendiğinde; kadının sosyo-ekonomik gücünün iyi olduğu dönemlerde kadının konumunun yüksek olduğu ve yaşamı erkeklerle eşit paylaştığı gözlemlenmektedir. Kadının üretici konumdan tüketici durumuna dönüşümü kadının statüsünü olumsuz etkilemiştir.

Kadının konumuna tarihsel bir çizgide bakmak yararlı olacaktır.

2.1.1. Sanayi Öncesi Dönem

2.1.1.1. Tarih Öncesi Dönem

i. Paleolitik Dönem

İlkel Toplum Düzeninde Kadın; Toplum tarihçilerine göre; insanlar önceleri, göçebe yaşam tarzı sürdürmüşler, avcılık ve toplayıcılık yaparak yaşamlarını devam ettirmişlerdir. Etnografik kalıntıları inceleyen toplum bilimciler, bu dönemde cinsiyete dayalı bir iş bölümünün olduğunu ve erkeklerin avcılıkla uğraştıklarını, kadınlarının ise bitki toplayıcılığı, çocuk bakımı, beslenmesi, soğuğa, sıcağa ve yırtıcı hayvanlara karşı korunmasıyla, balçığı şekillendirip çanak-çömlek yapımı ve ipi dokuyarak bez üretimi ile uğraştıklarını ve bu dönemde kadınların üstün bir statü ve saygınlığa sahip olduklarını ifade etmişlerdir (Orhan, 2005).

O döneme ait bulgular, bu göçebe yaşamın yirmi bin yıl süren anaerkil dönem olduğunu göstermektedir. Kadınlar bu dönemde tanrıça ile özdeşleştiriliyordu. Anaerkil dönemde, kadın öncelikli bir otoriteye sahipti. Soy zinciri bu günün aksine anne tarafından sürdürülüyordu. Savaşa ve barışa karar veren yine kadınlardı. Çocuklar annenin soyunu devam ettirirlerdi (Orhan, 2005).

i.i. Neolitik Dönem

Neolitik Çağ'da göçebe yaşam tarzından yerleşik yaşam tarzına geçilmiştir. Kadınlar tahıldan tekrar üretim sağlanabileceğini bulmuşlar ve tarımda çapayı kullanmışlardır. Orta Neolitik Çağ'da yeni enerji kaynakları olarak su, rüzgâr ve öküzün gücü kullanılmaya başlanmıştır. Bu dönemde su ve yel değirmeni ile saban keşfedilmiştir. Bu keşifler tarımın verimliliğini artırırken beraberinde yeni

hayvanların evcilleştirilmesini getirmiştir. Aynı zamanda bakır, bronz ve demirin bulunması ile madeni alet ve silah yapımı hızlanırken, insanlar hayatta kalmak ve kar sağlamak için savaşımaya başlamışlardır. Savaşlar, beraberinde erkeğin zaferini getirirken eskiden var olan iş bölümü dengelerini bozmuştur. Kadının ev içinde yaptığı işler değersizleşmiştir. Özel mülkiyetin yayılması değerli eşyaların aile içinde birikmesini sağlarken bu eşyaların devri (miras bırakma) sorununu da doğurmuştur (Dermen, 2005).

Bütün bu gelişmeler erkeğin fiziksel gücünü ön plana çıkartırken anaerkilliğin ekonomik temellerini sarsmıştır. Daha sonraları yerleşik yaşam biçiminde köyler yerini kasabalara ve kentlere bırakmıştır. Bu yeni durum toplumda yeni sınıfları, hızlı bölünmeleri ve toplumda cinsiyete dayalı yeni iş bölümünü doğurmuştur. Erkekler avcılık, ticaret, balıkçılık, çobanlıkla uğraşırken kadınlar aktif üretim sürecinden evlerine çekilmişlerdir. Bu yeni durum anaerki sistemin ideolojik temellerini de yıkarken ataerki sistemi doğurmuştur.

Bu yeni sistem, o dönemdeki toplumlarda önemsenmiş ve kadınlara her toplumda, ataerki sistemin ağır yönleri yaşatılmıştır. Örneğin Babil’de kadın, evcil hayvanlarla eş değer tutulurken (Sevil,2005), Eski Hint’te kadın, köle olarak kabul edilmekte ve kadının kocası öldüğü zaman, yaşam hakkı bulunmamaktaydı (Sevil,2005). Eski Yunanlılarda kadın, insan üzerinde bir yük olarak kabul edilmekteydi. Kadının yegane varlık amacı evde hizmet etmektir (Orhan, 2005). Eski Rusya’da fuhuş yapan kadına çok ağır cezalar verilir, cinsel organları oyularak çıkarılır, erkeklere böyle bir ceza verilmezdi (Orhan, 2005). Eski Çin’de kadın, insan olarak kabul edilmezdi. Kadınlara isim verilmezdi, numara konulur, “iki üç” diye seslenilirdi. Kız çocukları, uğursuzluk sebebi sayılırdı. Eski Çinlilerde kadın kocasının kölesi sayılır, koca ve çocukları ile yemeğe oturmaz, onlara hizmet ederdi (Orhan, 2005). Roma’da babanın kendi kız ve erkek çocuklarını ailesine kabul etme zorunluluğu yoktu. Çocuk, doğumdan sonra babanın ayağına bırakılır, baba eğer onu kucağına alırsa aileye kabul etmiş sayılırdı. Kucağına almazsa “onu kabul etmediği” anlamına gelirdi. Çocuk erkek ise isteyen, çocuğu alıp götürürdü. Kız ise kaderine terk edilirdi (Orhan, 2005). İtalya’da bir kızın, erkek kardeşi tarafından öldürülmesi çok olağandı. Bugün de zaman zaman bu tür olaylara rastlanır. Lübnan’da ise bu tür cinayetler çok yaygındı. Bu tür cinayetler Irak’ta kamuoyu tarafından hoşgörülle

karşılanırdı ve yasada da hafif bir suç sayılırdı (Orhan, 2005). Yunanistan'da özellikle Tesalya'da kayınvalideler düğünün ertesi sabahında mahalleli kadınların dedikodularını önlemek ve gelinin bakire olduğuna inandırmak amacıyla çarşaf asma geleneğine bağlı kalmışlardır (Riches, 1986), Sicilya'nın Ragusa kasabasında görüşülen otuz ev kadınından sadece üç kadın, alışveriş yapmak için evinden çıktığını söylemişti; onlar da, kocaları ölmüş ya da hasta olduğu için buna mecbur olduklarını belirtmişlerdi (Ragusa'da kadınlar herhangi bir sebepten (alış-veriş, misafirlik, gezme, v.b) dolayı dışarı çıkmazlarmış (Riches, 1986).

Tarihsel çizgide kadının konumuna bakıldığında; kadın bir yük veya hizmetçi olarak görülmüştür. Bununla beraber kadının bazı toplumlarda isimlendirilmediği ve eşi öldüğü zamanda yaşam hakkı bulunmadığı bildirilmektedir.

2.1.1.2. Tarih Dönemleri

1. Kölelik ve Tutsaklık Düzeninde Kadın; Toplum tarihçileri, bu dönemi ilkçağlardan X.yüzyıla kadar olan dönem olarak kölelik ve tutsaklık dönemi olarak nitelendirmektedirler. Bu dönemde işgücü gereksinimi savaşlarda elde edilen kölelerden karşılanmaktaydı. Ataerkil aile sisteminin hakim olduğu bu dönemde köleler arasında mutlak hakim yine erkeklerdi. Ancak iş gücü sağlamada kadın ve erkeler arasında bir fark bulunmamaktaydı.

2. Ortaçağ, Derebeylik ve Lonca Düzeninde Kadın; X.yüzyıla kadar süren kölelik dönemi yerini feodal düzene bırakmıştır. Bu dönemde kadınlar tarımsal faaliyetlerde ve ev hizmetçiliği gibi işlerde çalışmaktaydılar. Bu çalışma biçiminde işgücü ücreti de karın tokluğuna olmaktaydı. XV-XVIII yüzyıllarda kadınlar ve erkekler fırıncılık, ayakkabıcılık ve terzilik gibi işlerde birlikte çalışmaktaydılar (Aytaç, 2007).

2.1. İlahi Dinlerde Kadın

2.1.1. İslam'da Kadın

Dini kaynak gösteren kuralların tartışılmaz olmaları, kesin doğrular olarak kabul görmeleri, dinlerin kadınlara yönelik bakışını önemli kılmaktadır. İslam dininin aile anlayışına göre aile, kadın ve erkeğin karşılıklı hak ve yükümlülükleri üzerine kurulmuştur. Ancak erkeklerin kadınlara üstün olduğu vurgulanmıştır.

Kuran-ı Kerimde kadının yeri:

Allah'ın insanlardan bir kısmını diğerine üstün kılması sebebiyle ve mallarından harcama yaptıkları için erkekler kadınların yöneticisi ve koruyucusudur. Onun için Sâliha kadınlar itaatkârdır. Allah'ın kendilerini korumasına karşılık gizliyi (kimse görmese de namuslarını) koruyucudurlar. Baş kaldırmamasından şüphe ettiğiniz kadınlara öğüt verin, onları yataklarda yalnız bırakın ve (bunlarla yola gelmezlerse) dövün. Eğer size itaat ederlerse artık onların aleyhine başka bir yol aramayın; çünkü Allah yücedir, büyüktür (Diyanet Vakfı Meali/Nisa 34, Dumlu, 2004).

Bu Kur'an-ı Kerim'in buyruğunun İslamiyet'ten sonraki Aile karakterinin biçimlenmesinde etken olduğu düşünülebilir. Bu nedenle İslam'da aile reisi olarak erkek, ailenin belirleyici unsuru haline gelmiştir.

İslam dininde kadının cinsel kimliği eşlik ve analığa denk düşmektedir. Kur'an'da da kadının toplumsal yaşamdaki rolü açıkça belirtilmiştir. Kadının cinsel ve fizyolojik süreçleri (bekâret, adet görme, doğum, kısırlık, cinsel ilişki v.b) aile içi yaşantısı içinde yaşamını nasıl sürdüreceği kesin hükümlerle ortaya konulmuş ve toplumsal-dinsel yaptırımlarla denetlenmiştir. Sevap-günah, haram-helal, cennet ve cehennem gibi dinsel, toplumsal denetleme mekanizmaları ile bu kontrolün sürekliliği günümüze kadar sürdürülmüştür. Dinlere göre erkeğe itaat, toplumsal ve dinsel anlamda kadından beklenen esas roldür (Gürsoy, 2003)

2.1.2. Hristiyanlık ve Musevilik' te Kadın

Yaratılış mitosu, başta kadını erkeği tamamlayan, onu bütünleyen bir varlık olarak sunar. Erkek yalnızdır ve can sıkıntısı çekmektedir. Can sıkıntısı ve yalnızlık hayatı anlamsızlaştıran en büyük sıkıntı kaynağıdır. Bunu giderecek ve erkeğin hayatına anlam katacak olan bir şey gereklidir. Kadın böyle bir işlev ve misyona istekli ve gönüllüdür. O yüzden Tanrıya "Beni Yarat" diye yakarmaktadır. Bu yakarırlara dayanamayan Tanrı, kadını yaratır (Sepetçioğlu, 1969).

...Ve Tanrı kadını yarattı." Yaratılışın simgesel kadınıdır Havva(Eva) ve erkeği tamamlamaya gelmiştir. Âdemi kandıramayan şeytanın yeni hedefidir ve aynı zamanda erkekten(Âdem) daha zayıf görünmektedir. Şeytan kadına yaklaşır ve yasak meyveleri gösterir. Meyveler göz alıcı güzellikte, tatlı ve nefistirler. Kadın(Havva) ellerini uzatır. Âdem Havva'nın elini tutar "yapma" der. "Bir anlık zevkin için bu

güzelliği bozma! Yasağı çiğneme”. Fakat onu ikna edemez. Kadın (Eva) daldan yasak meyvelerin en irisini koparır ve bir anda ısırır.

Bu mitosta kadın aldatılmaya ve kandırılmaya uygun bir tabiatta zayıf bir varlık olarak sunulmaktadır. Tanrı’nın hiddetine karşılık Havva “Ya onları tatlı ya da beni zayıf yaratmasaydın” der ve kendi zayıflığını onaylar. Kadın; zayıflıkların, sınırlılıkların, yetersizliklerin insanıdır. Büyüyü bozan ve insanlığı çöküşe sürükleyendir. Bu yüzden ömrünün sonuna kadar cezaya çarpıtılandır. Sefil olandır, lanetlenendir, insanlığı tartışılandır. Çocuk doğurandır ve bu durumda sancıyla cezalandırılındır. Dini imgeler de bu mitolojik imgelerden farklı değildirler (Sepetçioğlu, 1969).

Kadın, din kurumu içinde cinsel kimlik açısından büyük bir baskı ile karşı karşıya kalmıştır. Bu durum toplumsal, ailesel, hukuksal, eğitimsel süreçlerde de kendini göstermiş, kadın tamamen ev ve akrabalarıyla sınırlı bir toplumsal yapı içine girmiştir. Toplumsal iş bölümü ile beraber kadınların, üreme ve analık işlevlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Kadın-hür ya da köle olsun- bu sınırlı alan içinde kalmakta, erkeğe hizmet işlevi ile yükümlü olmaktadır.

Musevilik ve Hristiyanlık, kadını evine ,erkeğe bağlı ve bağımlı bir yapıya sokmuştur. Bu dinler, erkeğin ekonomik ve toplumsal hayata ön planda olmasını desteklemiştir. Dinler, kadının namusunu ve iffetini koruduğu ölçüde, dinsel yükümlülüklerini yerine getirmiş olduklarını savunmaktadır. Kadının cinselliği ile günahkâr bir yapıda olduğu ve erkek için bir tehlike oluşturduğu belirtilmektedir. İncil ve Tevrat’a göre de kadın, günahkar olduğu için sancılı adet ve sancı doğumla cezalandırılmaktadır. Hristiyanlık inancı, kadının nasıl yaşaması gerektiği ile ilgili olarak İncil’de açık ifadeler kullanma gereği duymuştur (Gürsoy, 2003).

İncil’de kadının yeri:

“....Bunun gibi, ey kadınlar, sizde kocalarınıza bağımlı olun. Öyle ki, kimileri Tanrı sözüne inanmazsa bile, Tanrı korkusuna dayanan temiz yaşayışınızı görerek söze gerek kalmadan karılarının yaşayışlarıyla kazanılsınlar. Süsünüz örgülü saçlar, altın takılar, güzel giysiler gibi dışla ilgili olmasın. Gizli olan iç varlığınız, sakın ve yumuşak solmayan güzelliğiyle süsünüz olsun. Bu Tanrı’nın yanında çok değerlidir. Çünkü geçmişte umudunu Tanrı’ya bağlamış olan kutsal kadınlarda

kocalarına bağılı olarak böyle süslenirlerdi. Örneğın Sara, İbrahim'i "Efendim" diye çağırır, sözünü dinlerdi. İyilik eder hiçbir tehditten yılmazsanız, sizde Sara'nın çocukları olursunuz"(İncil(Luka), 2001).

"Bunun gibi, ey kocalar, siz de daha zayıf varlıklar olan karılarınızla anlayış içinde yaşayın. Tanrı'nın lütfettiğı yaşamın ortak mirasçıları oldukları için onlara saygı gösterin. Öyle ki, dualarınıza bir engel çıkmasın" (İncil(Luka), 2001).

İlahi Dinlerde kadınlarla ilgili surelerin mealleri incelendiğinde kadın erkeğe itaat etmeye yönlendirilmekte, itaat ettiğı takdirde mükâfatlandırılacağı, erkeğe itaat etmeyen kadının cezalandırılacağı ifade edilmektedir. Bu durum geleneksel toplumlarda kadına yönelik şiddeti haklı konuma getirebilmekte ve şiddet uygulanmasını devam ettiren bir nitelik taşıyabilmektedir.

2.1.2.Sanayi Devrimi Sonrası

XVIII. yüzyıldan günümüze dek süren dönemdir. Dönemin en önemli özelliğı kadınların ücret karşılığında çalıştırılmasıdır. Dokumacılık mesleğinin geliştiğı dönemlerde iş gücünün büyük çoğunluğunu kadınlar sağlamaktaydılar. Bu dönemlerde iş gücü düşük ücretlerle ücretlendirilirdi (Aytaç, 2007).

XVIII-XVIV yüzyıllarda sanayi devriminde kadın ilk defa tarım dışı alanlarda çalışmaya başlamış ve bu durum II. Dünya Savaşı sonrası hız kazanmıştır. Ancak bu gün tüm dünya da kadın ve erkeklerin işgücüne katılımları açısından hala büyük farklılıklar olduğu bilinmektedir. Bu farklılık ülkelerin gelişmişlik düzeyine göre değişmektedir (Aytaç, 2007).

II. Dünya Savaşından günümüze gelindiğinde, özellikle hizmet sektöründeki gelişmeye paralel olarak ekonomik bir gelir karşılığı işgücüne katılan kadın sayısının da hızla arttığı görülmektedir. Bu sayının iş yaşantısında artış göstermesi, kadına sosyal ve siyasal alanlarda erkeklerle eşit koşulları yaratmaya yetmemiştir.

2.1.3.Türk Kültür Tarihinde Kadın

Avcı, toplayıcı ve göçebe Türklerde soydanlık zincirinin kökeninde ana soyu esaslı bulunmakta ve kadın, kutsallık ile özdeşleştirilmekteydi. Daha sonrasında çağ değişimleri tıpkı ortaçağ dönemiyle paralellik göstererek kadının toplumdaki işlevselliğı cinselliğe, tek saygınlığı ise analık kavramına indirgenmiştir. Türkler,

göçebe toplumdan yerleşik topluma geçişleri sırasında, İslamiyet’i kabul ederler ve “Halk İslamiyet’i” denilen yaşam tarzını benimserler. Bu yaşam tarzı, İslam’ın esaslarına sadık kalmakla beraber daha ziyade geleneksel yaşantının belirlediği hurafeleri de ön görüyordu. Sonuç olarak; bu yaşam biçimi ile birlikte Osmanlı hukuk düzenin şariat kuralları ile belirlenmesiyle de aile hukukunda kadının statüsü hep geride bırakılmış, kadın aile içinde hem dinen hem de hukuken ezilmiş ve şiddete maruz bırakılmıştır. Daha sonra Cumhuriyetle birlikte 1924 Tevhidi-i Tedrisat Kanunu, 1925 Kılık Kıyafet Kanunu ve 1926 Türk Medeni Kanunu gibi düzenlemelerle kadının toplumsal statüsü ilke olarak erkeğinkine denk kılınmaya çalışılmıştır (Savaş,2003).

Cumhuriyet dönemine kadar kadın, toplumsal yaşamda belirgin bir öge olarak ön plana çıkmamıştır. Hayatın yükünü büyük ölçüde taşıyan kadının böyle bir iddiada bulunmamasının yanı sıra geleneklerin kadına biçtiği rolün de bu durumda önemli bir etkisi vardır. Çünkü gelenekler, kadına itaat rolünü biçmekte idi ve kadına dair yaşam alanları bu değerle sınırlandırılmıştı. Kadının toplumsal yaşamın merkezine oturmaya başlaması, daha çok sanayileşme ile birlikte başlamıştır. Sanayileşmenin ihtiyaç duyduğu insan gücü, geleneksel kadın erkek ayrımını yeniden gözden geçirmeyi zorunlu hale getirmiştir. Bu durum, kadının da erkeğin yanında toplumsal ve ekonomik hayata katılmasını beraberinde getirmiştir. Sanayileşmenin ilerleyen dönemlerinde karşılaşılan toplumsal çalkantı ve bunalım süreçlerinden en fazla etkilenen kesim, kadınlar olmuştur. Dolayısıyla kadının yeni durumlar karşısında göstereceği uyum düzeyi, toplumun yeni yaşama uyum düzeyini de belirlemiştir. Cumhuriyet devrimlerinin toplum tarafından kabul görmesi daha çok kadınlar tarafından kabul görmesiyle bağlantılıdır. Kadının toplumsal değişimlerden etkilenme süreçleri üzerinde araştırma yapan Fransız Sosyolog Lé Play, bu durumu şöyle ifade etmektedir. “ Sanayileşme, en büyük tahribatı kadın ve aile üzerinde yapmıştır. Ailelerin düzelmesi, yeni durumlara uygun bir yapıya kavuşturulması halinde toplum da düzelecektir. Çünkü aile toplumun küçük bir kesiti, bir prototipidir. Aileyi düzeltirseniz toplumu da düzeltmiş olursunuz. Bir diğer deyişle; sağlam, istikrarlı ve uyumlu ailelerden meydana gelen toplumlar da sağlam, istikrarlı ve güçlü olurlar” (Doğan, 2000).

geçirilerek, bu alanda topluma çekidüzen verme gereği ortaya çıkacaktır. Bu öngörü ile hareket eden Atatürk, o dönemde kadınların herhangi ciddi bir talebi olmamasına karşın, başta siyasal, hukuki ve ekonomik olmak üzere kadın haklarına yönelik birçok devrim ve iyileştirme yapmıştır. Bu gerçekten hareketle Cumhuriyet karşıtı hareketlerin kadını toplumsal yaşamdan alıkoyma çabalarının nedenleri daha net anlaşılabilmektedir.

2.2. Şiddet Kavramının Tanımlanması ve Kökeni

Şiddet, birçok dilde farklı şekillerde tanımlanmıştır. Biz, en çok kullanılan tanımların bir kaçını aktarmaya çalışacağız.

İngilizce’de Şiddet (Violence); “fiziksel saldırganlık, yasadışı bir haksızlık” anlamında kullanılmaktadır (Riches,1986).

Fransızca’ da şiddet, “rıza göstermesini sağlamak için birine baskı uygulama fikrini” ifade eder. Şiddetin bu tanımında dolaylı-ahlaki şiddeten söz edilmektedir (Riches, 1986).

Genel anlamda şiddet, sahip olunan güç veya kudretin, yaralanma ve kayıpla sonlanan veya sonlanma olasılığı yüksek bir biçimde bir başka insana, kendine, bir gruba veya topluma karşı tehdit yoluyla ya da bizzat uygulanmasıdır (Violence Against Women 1993)

2.3. Şiddetin Nedenleri

İnsan davranışlarının kökeninde biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel etkenler değişik oranlarda belirleyici roller oynarlar. Bağlı olarak bir davranıştan sorumlu tek bir etkenden söz etmek doğru değildir. Ancak bütün davranışların merkezinde beyin yatar (Savaş, 2003).

2.3.1. Şiddetin Biyolojik Nedenleri:

Genel olarak saldırgan davranışlardan, limbik sistem ile beynin temporal ve frontal lobları sorumlu tutulmaktadır.

1-Nörotransmitterler:

Nöronlar arasında veya bir nöron ile başka bir (tür) hücre arasında iletişimi sağlayan kimyasallara nörotransmitter denir. Sinir sistemi boyunca bilgi bu kimyasal taşıyıcılar yardımı ile taşınır.

Bazı nörotransmitterler; Serotonin, Asetilkolin, Dopamin, GABA'dır.

Serotonin, monoamin bir nörotransmitterdir. Triptofan aminoasitinden salgılanır. Vücutta Serotonin düzeyi arttıkça damarlar kasılarak daralır; serotonin düzeyi düştükçe damarlar genişler. Serotonin depresyon, intihar ve şiddet davranışının ortaya çıkışında da benzer yollarla etkili olmaktadır.(örn; Alışılmadık zalimane şekilde cinayet işleyen suçluların beyin omurilik sıvılarında 5-hidroksiindolasetikasit'in şiddet uygulamayanlara göre daha düşük olduğu saptanmıştır. Gama-aminobutirik asitin (GABA) saldırganlığı önleyici etkisinin olduğu gösterilmiştir. Ayrıca norepinefrin ve L-dopa düzeylerindeki artış, saldırgan davranışları artırmaktadır.

Limbik Sistemin ise; saldırganlık ile bu bölgedeki yapılardan kaynaklanan nöbetleriyle ilişkisi ile ilgili tam bir fikir birliği bulunmamaktadır (Subaşı, 2003).

2-Endokrin Bozukluklar:

1-Çoğu şiddet içeren davranışların erkeklerde ortaya çıkması, şiddetin oluşmasında androjenlerin rolü olduğunu düşündürmektedir. Ancak yapılan çalışmalar bu ilişkiyi doğrulamamaktadır. Antiandrojenik tedaviler şiddet içeren davranışların sergilenmesini önlememektedir.

2-Premenstrual sendrom kadınlarda saldırgan davranışları arttırmaktadır. Ancak nedensel ilişkiyi doğrulayacak bir kanıt henüz bulunamamıştır.

3-Alkol ve uyuşturucular: Alkol, dürtü inhibisyon ve muhakeme yeteneğinde azalmaya neden olmaktadır. Alkol intoksikasyonu ile şiddet davranışı arasında açık bir ilişki vardır. Amfetamin, kokain, fensiklidin ve sedatif hipotonik maddeler gibi diğer uyuşturucuların beyin ve davranışlar üzerine benzer etkileri bulunmaktadır. Alkol ve uyuşturucu benzer maddelerin kullanılması saldırgan ve kriminal davranışlara neden olmasının yanında aynı zamanda şiddet davranışının dolaylı sebebidir (Subaşı, 2003).

3.Genetik Faktörler ;

Şiddet doğuştan vardır: Bu görüşün en güçlü savunucusu Sigmund Freud'dur. Freud'a göre, tüm normal ve normal dışı insan davranışları genetik olarak belirlenen iki temel içgüdünün etkisindedir. Bunlar “yaşam içgüdü (Libido-Eros) ve saldırganlık-ölüm içgüdü (Destrudo-Thanatos)” dır. Freud, bu iki temel içgüdünün doğuştan tüm insanlarda ortak olduğunu, insanın ruhsal yaşamını ve davranışlarını belirleyen mekanizmanın bu iki gücün etkisi altında ortaya çıktığını ifade etmektedir (Fromm, 1995).

Şiddetin içgüdüsel olduğunu savunanlardan bir diğeri de Lorenz'dir. Lorenz'e göre saldırganlık, tüm diğer organizmalarda bulunan kavga etme içgüdüsünden kaynaklanır. Bu içgüdüyle ilgili enerji, değişen oranlarda her insan tarafından üretilmektedir. Saldırganlığın ortaya çıkması, biriken bu enerjiye, saldırganlık doğurucu uyarının varlığına ve gücüne bağlıdır.

Saldırganlık, kaçınılmaz bir şeydir ve zaman zaman kendiliğinden boşalabilir. Bu ilkel dürtüyü denetim altına alabilecek yegâne unsur ise, ahlakî sorumluluktur (Göksu, 2006).

Şiddet veya saldırganlığın içgüdüsel olduğu kuramı, aynı zamanda Evrim teorisinin temel dayanaklarından biridir. Canlılar arasındaki ilişkiyi bir ölüm-kalım savaşı olarak nitelendiren Darwin,“şiddetin, insanın insanla ilişkisinden daha önce, diğer canlı türlerinde ve insanın doğa ile ilişkisinde de görüldüğüne” dikkat çekerek, doğadaki şiddetin kaynağını “doğal ayıklanma/seleksiyon (naturelle selection) mekanizması” ile açıklamaya çalışmıştır. Evrim teorisinin temel dayanaklarından biri olan bu iddiaya göre, bulundukları coğrafi konumun doğal şartlarına uygun yapıda ve güce sahip canlılar, hayatlarını ve nesillerini sürdürebilmişlerdir. Uygun yapıda olmayan ve daha güçsüz olanlar ise yok olmuşlardır. Şu halde saldırganlık ve şiddet, canlıların ortak kökenli bir dürtüsü yani içgüdüsüdür ve bu içgüdü, insana “insan-öncesi” atalarından kalıtsal olarak geçmektedir (Göksu, 2006).

2.3.2.Psikososyal ve Ekonomik Etkenler:

1-Gelişimsel faktörler: Çocukluğunda şiddet gören bir kişi şiddet uygulayan bir yetişkin olma açısından risk taşımaktadır. Çocuklukta şiddete tanık olmak da şiddet davranışı ile ilişkilidir. Annesine veya diğer aile üyelerine şiddet uygulandığına tanık

olan çocuk, şiddet kendisine yönelmese bile çocuğun gelecekteki davranışlarını etkileyebilmektedir(Subaşı, 2003).

2.Şiddet, öğrenilir:

Saldırganlığı içgüdülerle açıklamak, kişiler arası ilişkilerde sorun olan bu davranışı, olağan görmek anlamına geldiğinden, “çevreci” ve “davranışçı” bilim adamları şiddeti; insanın davranışını yalnızca çevrenin etkisi yani toplumsal ve kültürel etkilerin biçimlendirdiğini savunmuşlardır (Göksu, 2006).

Bu görüşün en büyük savunucusu olan Erich Fromm, şiddetin içgüdüsel olmadığını “Kötülük, insana özgü bir olgudur. İnsanlık öncesi duruma dönme, insana özgü olan nitelikleri (aklı, sevgiyi, özgürlüğü) yok etme çabasıdır. Kötülük, insanın insanlık yükünden kurtulma yolunda giriştiği trajik çabada kendisini yitirmesidir. İnsanın doğuştan yok etme eğilimi taşıdığına şiddet ve güç kullanma gereksiniminin insanın içinden doğduğuna inanırsak gittikçe artan vahşete karşı direncimiz zayıflayacaktır.” sözleriyle ifade etmektedir.

Dolayısıyla iyi bir toplumsal çevrede yetişen insanlar, saldırgan ve yıkıcı olmayacaklar, insan yapısında bulunan güzellik ve iyi huylar açığa çıkacak bu da savaş ve çatışma olgularını ortadan kaldıracaktır (Fromm, 1994).

3.Şiddet çevreden gelen uyarılara tepkidir:

Bu görüş “engellenme, saldırganlık hipotezi” ile açıklanmaktadır. İnsanlar, fizyolojik, toplumsal ve psikolojik gereksinimleri gidermede engelle karşılaştıklarında, saldırganlık ve şiddeti ortaya çıkarırlar (Sevil, 2006).

4-Değişim Kuramı:

Değişim görüşünde aile içi şiddet kullanımında fayda-maliyet ilişkisi olduğu savunulmaktadır. Şiddet kullanımının yararı, maliyetinden ağır basıyorsa şiddet oluşmaktadır. Şiddetin yararı, bir insan üzerinde güç kullanabilme, maliyeti ise şiddet kullanma sonucunda oluşabilecek toplum dışına itilme, polis müdahalesi, v.b cezalandırmadır. Eğer erkek, bu sonuçlara katlanmayı göze alıyorsa, karısına karşı uyguladığı şiddeti devam ettirmekte veya bu sonuçlardan ötürü sosyal statüsünün değiştiğini düşünüyorsa şiddeti azaltabilmektedir (Savaş, 2003)

5-Çevre:

1.Kalabalık, şiddet potansiyelini arttırmaktadır.

2.Hava durumu şiddet üzerine etkilidir. Rahatsızlık yaratacak derecede artan ortam sıcaklığı, saldırganlığı artırıcı etki yapabilmektedir(Subaşı, 2003).

2.3.3Sosyal Faktörler

İrk ve şiddet ilişkisine yönelik yapılan çalışmalar, birbirine zıt sonuçlar vermektedir.

1.Beyazlar dışındaki ırklarda şiddet olaylarının yoğunluğu, kurban ve saldırgan sayısı daha yüksektir.

2.Yapılmış niteliksel çalışmalar; ırk ve ekonomik eşitsizliklerden bağımsız olarak ağır yoksulluk ve evlilikte yaşanan sorunlar şiddetle ilişkilidir. Aile yapısını bozan sosyo-ekonomik faktörler, etkilenen ailelerdeki çocukların saldırgan davranışlarda da artışa neden olmaktadır (Subaşı, 2003).

3-Şiddet ile ilgili psikiyatrik bozukluklar:

1-Psikotik bozukluluklardan manik tip bipolar bozuklukta, şizofrenide, paranoid bozukluklarda çevreye ve/veya kendine yönelik saldırgan davranışlar görülebilmektedir.

2- Nonpsikotik bozukluklardan post travmatik stress bozukluğu olan kişilerde, borderline, antisosyal ve paranoid kişilik bozukluklarında şiddet içeren davranışlar sık görülmektedir.

4-Diğer Bozukluklar:

Uyuşturucu madde kullananlarda, santral sinir sistemini etkileyen bazı patolojilerin yanında yetişkin dikkat eksikliğinde de saldırganlık görülmektedir (Subaşı, 2003, Öztürk, 2005)

2.4. Aile İçinde Kadına Yönelik Şiddet ve Türleri

Aile; Murdock ve Malinowski'ye göre: Aile, ortak yerleşim yeri olan, ekonomik işbirliği, üretim özellikleri ile belirlenen, cinslerarası sınırlandırılmış ilişkilerin zeminini teşkil eden evrensel bir sosyal gruptur. Aile, toplumlarda kültürel kimliğin, insani değerlerin ve tarihi sürekliliğin koruyucusu ve aktarıcısı olan evrensel bir kurumdur (Sevil, 2006).

Aile içi şiddet; Aile bireylerinden biri tarafından, aynı ailedeki diğer bireyin yaşamını, fizik veya psikolojik bütünlüğünü veya bağımsızlığını tehlikeye sokan,

kişiliğine veya kişilik gelişimine ciddi boyutlarda zarar veren eylem veya davranışlardır (Subaşı, 2003).

Kadına yönelik Aile içi Şiddet; Kadına yönelik aile içi şiddet, cinsiyete dayanan, kadını inciten, ona zarar veren, fiziksel, cinsel ve ruhsal hasarla sonuçlanma olasılığı bulunan toplum içerisinde ya da özel yaşamda ona baskı uygulanması ve özgürlüklerinin keyfi olarak kısıtlanmasına neden olan her türlü davranıştır (WHO 1993).

Kadına yönelik aile içi şiddet; duygusal-sözel, ekonomik, fiziksel şiddet olmak üzere dört grupta toplanmaktadır.

1.Fiziksel şiddet:

Kaba kuvvetin bir korkutma, sindirme ve yaptırım aracı olarak kullanılmasıdır (Savaş, 2003). Fiziksel şiddetin varlığını gösteren bazı davranışlar şunlardır;

- *İtmek, Tokat atmak,
- *Isırmak, Boğmaya çalışmak
- *Tekmelemek, Yumruklamak
- *Hasta, yaralı veya hamile iken hassas bölgelerine vurmak
- *Bıçak, silah gibi aletlerle saldırmak, İşkence yapmak

*(Kaya, 2006, Heise, 2002, Savaş, 2003, Kerimli, 2004)

2-Cinsel şiddet:

Cinselliğin bir tehdit, sindirme ve kontrol etme aracı olarak kullanılmasıdır. Geleneksel değerler uyarınca, kadının rolü, cinsel açıdan da kocasının beklentilerini yerine getirebilmektir. Evlilikte de zorla cinsel ilişki (tecavüz) yasal açıdan yeni tartışılan konulardandır. Cinsel şiddet varlığına işaret eden bazı davranışlar şu şekilde sıralanabilir:

- *Kadını isteği dışında cinsel ilişkiye zorlamak
- *Kadına bir eşyaymış gibi davranmak
- *Aşırı kıskançlık ve şüphecilik göstermek
- *Kadının cinsel istek ve ihtiyaçlarını hiç önemsememek ya da alay etmek
- *Kadının cinsel performansı ile olumsuz ya da küçümser bir şekilde alay etmek

- *Cinselliği bir cezalandırma biçimi olarak kullanmak
- *Açıkça başka kadınlara ilgi göstermek
- *Kaba kuvvet kullanarak cinsel ilişkiye zorlamak
- *İstenmeyen cinsel ilişkilere boyun eğmesini istemek
- *Cinsel bölgelere aletle işkence etmek
- *Fuhuşa zorlamak

*Buna ek olarak bütün şiddetlerin genelde 1/6'sı cinsel şiddeti de içerir.

*(Kaya, 2006, Heise, 2002, Savaş, 2003, Kerimli, 2004)

3-Duygusal-Sözel Şiddet:

Duyguların, duygusal ihtiyaçların ve sözlerin, şiddet tanımında sayılan amaçlarla, karşı tarafa baskı uygulayabilmek için tutarlı bir şekilde istismar edilmesi, bir yaptırım ve tehdit aracı olarak kullanılmasıdır.

Çoğunlukla aşağılama, bağırma, yetersiz olduğunu, hiçbir şey beceremediğini, çocuklarına bakamadığını söyleme; gündelik yaşantıyı kısıtlayacak düzeyde kıskançlık, korkutma, gizliliği bozma, batıl inançlar veya paranoya düzeyinde inanmama, ne yaptığını araştırma şeklinde kendini gösterir.

Duygusal şiddetin varlığına işaret eden bazı davranışlar;

*Sevgi, şefkat, ilgi, onay, destek gibi duygu ve duygusal ihtiyaçları göz ardı etmek, küçümsemek, inkâr etmek. Kadının onun için önemli günlerde (diploma töreni, doğum yaptığı gün, doğum günü v.s) yalnız bırakmak, ilgilenmemek... İsteddiği yapılmadığında günlerce surat asmak

*Kadının dinini, ırkını, dilini, kültürel grubunu veya geçmişine ait değer verdiği inançlarını aşağılamak veya onlara aykırı davranmaya zorlamak

*Kadının arkadaşları ve aile bireylerine sürekli aşağılamak, görüşmelerini denetlemek, kısıtlamak

*Zaman zaman evden kovmak veya evden ayrılmakla tehdit etmek

*Sık sık kadına veya sevdiklerine zarar vermekle tehdit etmek

*Yalan, bağırma, eşyaları kırıp dökme, tehdit ve bakışlarla sindirmeye çalışmak

*Düzenli olarak başkalarının yanında küçük düşürücü söz ve davranışlarda bulunmak

*Kadını küçük düşürücü adlar takmak

*Kadını sık sık olumsuz bir şekilde eleştirmek, alay etmek

*Duygusal şiddet hemen hemen her zaman fiziksel şiddetle birlikte görülür.

*(Kaya, 2006, Heise, 2002, Savaş, 2003, Kerimli, 2004)

4-Ekonomik şiddet:

Ekonomik kaynakların ve paranın kadın üzerinde bir yaptırım, tehdit ve kontrol aracı olarak düzenli bir şekilde kullanılmasıdır. Kadının parasını elinden alma ya da ekonomik anlamda onu kullanma şeklinde gözlenmektedir. Özellikle erkeğin çalışmadığı durumlarda çok fazla görülebilmektedir (Aziz, 2006). Varlığına işaret eden bazı durumlar şunlardır;

*Kadının çalışmasına, düzenli bir işte tutunmasına engel olmak

*Kadının iş yaşantısında ilerlemesine yardımcı olabilecek fırsatları değerlendirmesine engel olmak

*Maaşına, gelirlerine ve mal varlıklarına el koymak

*Evin geçimi için parası ve ekonomik gücü olduğu halde eve para vermemek ya da çok kısıtlı bir para ile geçinmeye zorlamak ve bununla yapılması mümkün olmayan şeyleri talep etmek, yerine gelmezse olay çıkarmak

*Çalışmayı reddedip kadının gelirini harcamak.

*(Kaya, 2006, Heise, 2002, Savaş, 2003, Kerimli, 2004)

2.5. Aile İçi Şiddetin Epidemiyolojisi

2.5.1. Dünyada Aile İçi Şiddet

Dünya Sağlık Örgütü'nün 2002 yılı belirtilen tahminlerine göre tüm dünya da üç kadından biri yaşamının bir döneminde dövülmekte, cinsel ilişkiye zorlanmakta ve diğer yollarla tecavüze uğramaktadır. Tacizi yapan kişi, genellikle kendi ailesinden tanıdığı biridir (PAHO, 2003).

16-49 yaş grubu kadınların %33'ü cinsel istismara maruz kalmış ve bu kadınların en az %45'i tehdit almış ve kişisel mallarının tahrip edildiği bildirilmiştir (PAHO, 2003).

Dünya genelinde her dört kadından biri hamileliği sırasında eşi tarafından isteği dışında cinsel ilişkiye zorlanmıştır (WHO, 2002).

Dünya Sağlık Örgütüne göre bazı, ülkelerdeki kadına yönelik şiddet için verilen oranlar şöyledir: Hindistan % 18-45, İngiltere %25, İsrail %32, İsviçre %20, Kamboçya %16, Kanada %29, Kenya %42, Kolombiya %19, Kore %38, Meksika %30, Mısır %35, Nikaragua %52, Şili %26, Tayland %20, Uganda %41, USA %28, Yeni Zellanda %20 'dir (Fergusson ve ark.,2006).

Nijerya'da seçilmiş Igbo toplulukları üzerinde yapılan bir çalışmada kadınların %78,8'inin eşinin kötü muamelesine maruz kaldığı halde, %52,6'sının halen şiddet gördüğü bildirilmiştir (Okemgbo ve ark., 2002).

1998 ABD Ulusal Kadına Yönelik Şiddet Araştırmasına (National Violence Against Women Study, NVAW) göre araştırmaya katılan 8000 kadından %.52'si çocukluğunda bir yetişkinin fiziksel saldırısına uğramıştır. %2'si ise son 12 ay içinde fiziksel şiddete maruz kalmıştır. Bu araştırmaya göre ABD'de her yıl 1,9 milyon kadın şiddetle karşılaşmaktadır (PAHO, 2003).

2.5.2. Türkiye'de Aile İçi Şiddet

Türkiye'de kadına yönelik şiddetin araştırılmasına yönelik araştırmaların geçmişi kısadır ve sayıları oldukça sınırlıdır. Bu konudaki ilk araştırma, bir kamuoyu şirketi olan PIAR tarafından 1988'de yapılmıştır. Kadına yönelik şiddet sıklığı %75 olarak bulunmuştur (Öztürk, 2005).

Ülkenin bütününü temsil eden ve T.C.Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu tarafından 1994'te yapılan aile içi şiddet çalışmasının sonuçlarına göre kadınların %34'ünün fiziksel şiddet, %53'ünün sözel şiddet ve %9'unun cinsel şiddete maruz kaldığı ortaya çıkmıştır (T.C. Başbakanlık Aile Kurumu, 2007). Aynı kurumun 1997'de yaptığı aynı çalışmada kadınların %84'ünün sözel şiddet ve %29,3'ünün duygusal şiddet, %17,5'inin ekonomik şiddet ve %9,1'inin cinsel şiddete maruz kaldığı bildirilmiştir.

Bursa İl Merkezinde, 2001 yılında 506 kadını kapsayan bir araştırmada kadınların %59'unun aile içi şiddete maruz kaldığı, şiddeti uygulayanların başında eşin geldiği, şiddete maruz kalan kadınların %14,5'inin fiziksel, %36'sına duygusal, %45,5'ine de hem fiziksel hem duygusal şiddetin birlikte uygulandığı saptanmıştır(Ergin, 2001)

Sivas'ta 162 evli kadın üzerinde yapılan bir çalışmada kadınların %40,7'sinin aile içi şiddete maruz kaldığı bildirilmiştir (Tel, 2002).

2.6.Şiddetin Algılanma Biçimleri ve Şiddete Tepkiler

Günümüzde şiddetin evrenselliği ve yaygınlığı korkutucu boyutlara ulaşmıştır. Aile içinde başlayan şiddet, modern toplumlarda kapitalizmin etkisiyle topluma yayılıp meşrulaştırılırken birçok toplumda kadına ve çocuğa yönelik ilkel ve çağdışı uygulamalar, geleneksel kültürün ortak öğeleri olarak(başlık parası, kadın sünneti, kadınların kapanmaya zorlanması, bekaret kontrolü...) devam etmektedir. (Ünal, 2005).

Şiddetin meşrulaştırılmasında, şiddet mağduru kişinin yaşadığı toplumsal/kültürel değerler rol oynamaktadır.

Şiddet tüm toplumlarda yaygındır. Ancak bazı toplumlarda kadının hakarete uğraması "şiddet" olarak algılanırken, bazı toplumlarda atılan bir tokat, "şiddet" olarak kabul görmemektedir. Bu çalışma yürütülürken kadınlara "Eşiniz size tokat attı mı?" sorusuna "Evet" cevabını veren bazı kadınlar, "Eşiniz size dayak attı mı?" sorusuna "Hayır" cevabını vermişlerdir. Bununla beraber, psikolojik şiddetin bilincinde olan kadınlar da vardı.

2.6.1. Şiddet Ortamında Kalan Kadınların Özellikleri:

Şiddet gören kadın, duygusal açıdan katı bir aile ortamında pasif olmaya yöneltilmiştir. Sosyal açıdan yalnızdır. Şiddetin bütün ailelerde olduğuna inanmaktadır, saldırganın davranışlarından kendini sorumlu tutmaktadır. Onun bir gün değişeceğine dair inancını hiç kaybetmez, bu nedenle itaatkârdır, Öz benlik saygısı az ve bağımlı kişilik özelliği olan bu kadınlar, oldukça ciddi fizyolojik ve psikolojik sorunları olmasına karşılık, yaşadıkları şiddeti inkâr etme eğilimindedir, aile içi ve çevresindeki rolü gelenekselcidir (Öztürk 2005, Deveci, 2005, İçli, 2004)

2.6.2. Şiddet Uygulayan Erkeklerin Özellikleri:

*Kadına yönelik şiddeti uygulayanların çok büyük bir kısmı erkeklerdir. Bu kişiler kadının eşi, flörtü, babası ağabeyi ya da akrabalar içindeki diğer erkeklerdir. Bu kişilerin özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- *Benlik saygısı düşüktür.
- *Sıklıkla terk edilme, kayıplar, yarımsızlık, bağımlılık, güvenlik duygusunda azalma, mahremiyet ile ilgili sorunlar yaşamaktadır.
- *Kişilik bozukluğu tanısı alanlara sık rastlanmaktadır.
- *Engellenmeye karşı düşük tolerans gösterirler (kolayca sükûnetini kaybeder)
- * İstismar ve şiddetin bulunduğu ailelerde büyümüşlerdir
- *Kendi davranışları ile ilgili inkar, küçümseme, iddiacı ve yalana yönelme şeklinde bir tutum içindedirler
- *Şiddet konusundaki görüşlerine bütün dünyanın katıldığını ve şiddetin günlük hayatla baş etme yollarından biri olduğu görüşündedir.
- *Empati yapma yeteneği zayıftır.
- *Kadın ve erkek davranışları konusunda katıdırlar (cinsiyet rolleri).
- *Sıklıkla kendisini "özel" olarak görmekte, koruyucu ve bakım verici olarak özel ilgiye hakkı olduğunu düşünmektedir.
- *Madde bağımlılığı sık görülür.
- *Anormal düzeyde kıskançtır (örneğin, birlikte olduğu kişinin sürekli kendisiyle birlikte olmasını veya nereye giderse gitsin, haber vermesini bekler)
- *(CDC, 2006, PAHO, 2003, Subaşı, 2003, Öztürk 2005, İçli, 2004)

2.6.3. Kadınlar Neden Şiddete Katlanırlar?

Şiddetin meşrulaştırılması kadının şiddet ortamında daha çok kalmasına yol açmaktadır. Şiddet ortamında kalan kadının kalma nedenleri incelendiğinde ilk sırada ekonomik bağımlılık ve çocuklar başta gelmektedir.

***Korku:** Ayrılamamanın en önemli nedenlerinden biridir. Kadınlar tekrar ve daha fazla şiddete maruz kalma korkusu içindedir.

***Kaynakların yokluğu:** Dövülen kadınların destek sistemlerinin olmaması önemli bir sorundur. Kadının eşine psikolojik ve ekonomik bağımlılığından dolayı, aile ve arkadaşları kadının eşinden ayrılmasını istemez, kadını desteklemez.

***Ekonomik bağımsızlığın olmaması:** Eşe ekonomik bağımlılık, ilişkiyi bırakamamanın ana nedenlerinden biri olabilir.

***Çocuklar:** Şiddet uygulayan erkekler, kadınları çocuklarını almakla tehdit ederler.

***Ebeveynlik:** Kadınlar, çocukları için baba istemektedirler. Çocukları yalnız büyütme, büyük sorumluluktur.

***Suçluluk hissetme:** Kadın, eşinin “hasta” olduğuna ve kendine ihtiyacı olduğuna inanabilir. Bunun sonucunda ayrılma fikri, suçluluk duygusu yaratabilir. Bazı kadınlar, evliliklerindeki başarısızlıklarından dolayı suçluluk duyabilirler.

***Cinsiyet rolü:** Birçok kadın, erkeklere karşı hala pasif ve onlara bağımlıdır.

***Cinsiyet rollerinin sabitliği:** “Erkekler, şiddet uygulayabilirler.” görüşü toplumumuzda yaygındır.

***Kendini aşıqlama:** Kadın, “Şiddet görmeyi hakkettim, daha iyi birini bulamam, az sevgi hiç sevgi olmamasından daha iyidir.” şeklinde düşünebilir.

***Kimlik:** Birçok kadın kimlik bütünlüklerini koruyabilmek için bir erkeğe ihtiyaç duyar.

***Yalnızlıktan korkma:** Birçok kadın yalnızlıktan korkar.

***Görev:** Kadın, “Ölüm ayırıcaya kadar ayrılmayacaklarına” dair söz vermiştir.

***Utanma:** Kadın, şiddete maruz kaldığını kimsenin bilmesini istemez.

***Dinsel inançlar ve değerler:** Dinsel inançlar, evlilikte verilen sözü desteklemektedir. Birçok inançta koca, evin reisidir ve kadın, erkeğe karşı görevlerini yerine getirmelidir. Belki bu şiddetin yaşandığı ilişkide kalmasının güçlü bir nedenidir.

***Eşe karşı sevgi ve eşin düzeleceğine inanma:** Şiddet döngüsünde, şiddet uygulayan erkekler, bu olayın bir daha asla olmayacağına dair söz verirler ve mağdur kadınlar buna inanmak isterler. Şiddet uygulayan erkek, bu olaydan sonra aşırı derecede tövbekârdır. Kadın, özür dilemeler ve düzeleceğine dair söz ve vaatler karşısında şiddetin son bulacağına inanır.

***Mahkemeye gitmekten korkma:** Birçok kadın, mahkemeye gitmekten korkabilir. Problemlerin çözüleceğine inanırlar ve bu yüzden yardım istemezler.

***Sosyal cinsiyet ayrımı:** Duygusal hırpalanmanın yanında bir de kadının yaşadığı toplumdan yardım alamaması, ikinci sınıf vatandaş kabul edilmesi duygusal yoksunluk oluşturur. Bunun anlamı, bir kadın şiddetin yaşandığı ilişkiden kurtulmak için çabalar. Fakat sosyal, ekonomik ve kültürel baskı, kadının eşten ayrılmasını engelleyebilir.

* (Sevil, 2006, İçli, 2004, Erkan 2004, Polat, 2002)

2.7.Dünya’da Ve Türkiye’de Kadınların Konumlarını İyileştirmeye Yönelik Kararlar

2.7.1.Uluslararası Hareketler

Kadının konumunu ve statüsünü yüceltme çalışmaları dünya da; ilk olarak İstanbul’da **1935** yılında Milletlerarası Kadın Konferansı’nda Atatürk’ün liderliğinde yapılmıştır. Daha sonra Birleşmiş Milletler kadın-erkek eşitliğini kabul etmişlerdir(**1945**). **1946** yılında Birleşmiş Milletler “Kadının Statüsü Komisyonu”, politik, ekonomik ve sosyal hakları iyileştirmek için toplanmış, **1949** yılında Birleşmiş Milletler tarafından “İnsan Ticareti ve Seks İşletmeciliğinin Engellenmesi Sözleşmesi” kabul edilmiştir. **1951** yılında “Benzer İşlerde Çalışan Kadın ve Erkeğe Eşit Ücret Ödenmesi Sözleşmesi” imzalanmış, **1952** yılında “Kadının Siyasi Hakları Sözleşmesi” kabul edilmiş, **1957** yılında “Kadın Milliyetini Seçme Hakkını” almış, **1962** yılında “Evlilikte Onay, Evlilikte En Küçük Yaş Ve Evliliğin Kayda Geçmesi” sözleşmesinin kabulü ve **1967** yılında “Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi” yayınlandı. **1972** yılında Birleşmiş Milletler tarafından “**1975** Yılı Uluslararası Kadın Yılı” olarak kabul edildi.(Meksika), **1974** yılında Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konsey Dünya Kadın Konferansı’nın **1975** yılında yapılması kararını aldı. **1975–1985** tarihleri arasında “Dünya Kadın On Yılı” olarak kabul edildi. **1979** yılında Birleşmiş Milletler Genel kurulunda “Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi”(CEDAW) kabul edildi. **1980** yılında Kopenhag’ ta II. Dünya Kadın Konferansı toplandı. **1981** yılında “Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi” yürürlüğe girdi. **1985** yılında Nairobi’de yapılan III. Dünya Kadın Konferansında “Kadının İlerlemesi Stratejileri” kabul edildi. **1993** yılında “Kadına karşı her türlü şiddetin önlenmesi deklarasyonu” kabul edildi. **1994** yılında yapılan Kalkınma ve Nüfus Konferansında “Kadın Kalkınmanın Ayrılmaz Parçasıdır” gerçeği kabul edildi. **1995** yılında Pekin’de IV. Kadın Dünya Konferansı yapıldı. **1996** yılında İstanbul’da Habitat II yapıldı. **1999** yılında CEDAW ek ihtiyari protokolü kabul edildi. **2000** yılında Kadın 2000 hedeflerinde eşitlik, kalkınma ve barış ilkelerine yer verildi (Ağrıdağ, 2006, Doğan, 2006).

2.7.2.Türkiye’deki Kadın Hareketleri

Türkiye’de kadın hareketlerini üç dönemde ele alabiliriz.

Tanzimat’tan II. Meşrutiyet’e Kadar Olan Dönem(1839–1908); Bu dönemde kadınlarla ilgili reformlara öncülük edenler kadınlar değil, aydın ve reformist erkeklerdir. Bu dönemin en önemli hareketleri; kadınların kadı önünde evlenme hakkını elde etmeleri (1841), köle ve cariye satın alınmasının yasaklanması (1845–1857) ve kız çocuklarının (erkeklerle eşit olmazsa da) mirastan pay alabilmeleri idi. Ayrıca bu dönemde kadınlar eğitimde de yer almaktaydılar.

Meşrutiyet’ten Cumhuriyet Dönemine Kadar Olan Dönem(1908–1920)’de; Bu dönemin en belirgin özelliği ise kadın dernekleri idi. Bu dönemde çeşitli amaçlara(hayır, eğitim, kültür, v.s) hizmet eden yirmi beş civarı dernek kurulmuştu. Bu derneklerden bazıları Kurtuluş Savaşı’na cephede ve cephe gerisinde destek vermişlerdi.

Cumhuriyet Döneminden Günümüze Kadar Olan Dönem(1908–1920); Bu dönemde kadınlara yönelik ilk gelişme; kadına evlilikte tek eşliliği öngören, boşanmada ve velayette eşitlik hakkını tanıyan Türk Medeni Kanunu’nun kabul edilmesidir (1926). Daha sonra kadınların kendilerini temsil edebilmeleri için “Kadınlara Seçme Ve Seçilme Hakkı” tanındı (1934). 1935 yılında ise kadınlar, kendilerini Mecliste temsil ettiler. 1985 “Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Deklarasyonu’nu (CEDAW)” Medeni Kanun’la olan uyumsuzluklarla ilgili çekincelerle imzalandı. Daha sonra ise İstanbul’da kadına yönelik şiddeti protesto yürüyüşü düzenlendi (1987). 1990 yılında Kadının çalışma izni alması iptal edildi. Aynı yıl “Kadının Sorunları ve Statüsü Genel Müdürlüğü (KSSGM)” kuruldu. 1999 yılında Türkiye, CEDAW çekincelerini kaldırdı. 2000 yılında kadın haklarının ciddi ve sistematik ihlali durumunda kadınlara ve örgütlerine Birleşmiş Milletler CEDAW komitesine şikayet hakkı tanıyan CEDAW ek ihtiyari protokolü 2002 yılında kabul edildi ve 2003 yılında yürürlüğe girdi. 2002 yılında Yeni Medeni Kanun Kabul edildi. 2004 yılında “Kadının Sorunları Genel Müdürlüğü Yasası” çıkarıldı (Ağrıdağ, 2006, Ka-Der, 2006).

2.8. Aile İçi Şiddetin Kadın Sağlığı Üzerindeki Sonuçları

Kadına yönelik şiddet kadın sağlığını olumsuz etkilemekte, bütün sağlık sistemleri üzerinde global bir yük oluşturmaktadır. ABD’de yapılan bir araştırmaya göre şiddet gören kadınların sağlık harcamaları 2,5 kat, sağlık kuruluşlarına başvurusu ise 2 kat artmış olarak bulunmuştur (PAHO, 2003).

2.8.1.Şiddetin Kadın Sağlığı Üzerindeki Ölümcül Olmayan Etkileri

Kadın olmaları nedeniyle uğradıkları şiddet dolayısıyla üreme çağındaki kadınların sağlıklı yaşanacak yıllarının %5-6’sını kaybettikleri belirtilmektedir. Şiddet, sadece bir sağlık sorunu değil aynı zamanda sağlığı olumsuz etkileyen bir risk faktörü olarak da ele alınmaktadır. Kadına yönelik şiddet kesi, kırık, iç organ yaralanmaları, organ kayıpları, kalıcı sakatlıklarla, istenmeyen gebeliklere, HIV dâhil cinsel yolla bulaşan hastalıklara, PID ve düşüklere neden olabilmektedir. Ayrıca şiddet gören kadınlarda kronik pelvik ağrı, astma ve baş ağrıları sık görülen sağlık sorunlarıdır. Şiddet gören kadınlarda maddelerin kötüye kullanımı, korunmasız cinsel ilişkide bulunma gibi kendine zarar verici davranışlara sık rastlanmaktadır. Şiddet gören kadınlarda depresyon, korku, anksiyete, azalmış özbenlik saygısı, cinsel işlevlerde bozukluklar, yeme problemleri, obsesif-kompulsif davranış bozukluklarıyla, post travmatik stres bozukluğu gibi ruhsal sorunlar da sık görülmektedir(Tel, 2002, Subaşı, 2003, PAHO, 2003).

2.8.2.Şiddetin Kadın Sağlığı Üzerindeki Ölümcül Etkileri

Şiddet kadını, intihara sürükleyebilmekte, cinayete kurban gitmesine neden olabilmektedir. Ayrıca şiddet, anne ölümlerini arttırmakta, HIV/AIDS’in yayılmasına neden olabilmektedir.

Şiddetin fiziksel ve ruhsal sağlık sonuçları sosyal ve duygusal olarak bireyin ailenin, toplumun tümünü etkilemektedir. Kısa ve uzun vadede düşünüldüğünde şiddetin etkileri, kadının mesleki ve kariyer yaşamını olumsuz etkileyerek veya sona erdirerek, onu yoksulluğa ve ekonomik bağımsızlığını kaybetmeye itecektir. Eğer şiddet, aile içinde yaşanıyorsa, aile yaşamı tahrip olurken, çocuklar yoksulluk yaşayacak ve aile yaşamına olan güven ve inançlarını kaybedeceklerdir(Tel, 2002, Subaşı, 2003, PAHO, 2003, Savaş, 2003,).

2.9. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetten Korunma

Kadına yönelik aile içi şiddet kadın ve toplum sağlığını önemli derecede etkileyen bir Halk Sağlığı sorunudur.

Dünyada yapılan çalışmalar; kadına yönelik aile içi şiddetin çoğu ülkede yaşanmasına karşın kadına yönelik aile içi şiddetin yaşanmadığı ülkelerin olduğunu göstermiş ve bu gösterge, şiddetsiz bir ortam yaratılabileceğini göstermektedir (Subaşı, 2003).

Birincil Korunmada şiddet olasılığını arttıran ve temin edilmesi kolay olan ateşli silahların denetimi sağlanmalı, alkol ve diğer maddelerin kullanımı azaltılmalı, öfke ve çatışma çözüm eğitimi yapılmalı, yasaların öğretilmesi, ebeveyn eğitimi yapılmalı, sosyal destek hizmetleri sağlanmalı, toplum farkında lığı arttırılmalı, risk faktörleri tanımlanmalı ve azaltılmalıdır.

İkincil Korumada, erken tanı ve tedavi hizmetleri verilmeli, davranış değişikliğine yönelik çalışmalar yapılmalı, okullar, acil servisler, çocuk suçluluğu ile ilgili erken tanı ve tedavi programları geliştirilmeli, danışmanlık hizmetleri sunulmalı, risk faktörleri azaltılmalıdır.

Üçüncül korunmada, tutukevleri ve hapisanelere yönelik rehabilitasyon programları uygulanmalı ve tedavi hizmetleri sunulmalıdır (Krug, 2002, Subaşı, 2006, David, 2007, Chan, 2007, CDC, 2007).

2.10. Aile İçi şiddetin Önlenmesine Dair Yasalar

1998 yılında kabul edilen 4320 sayılı Aile'nin Korunmasına Dair Kanun, eşine şiddet uygulayan kişinin 6 aya kadar evden uzaklaştırılması, telefonla taciz etmemesi gibi cezaların yanında, nafaka verilmesi zorunlu hale getirilmiştir.

En önemli düzenleme, 2001 tarihinde Medeni Kanun'un değiştirilmesi ile aile birliği içinde edinilmiş mallara katılım rejimine dair düzenlemedir.

"Evlilik süresince edinilen malların eşit paylaşılması" kuralı ise, Medeni Kanun yürürlüğe girdiğinde mevcut evlilikler açısından var olan mağduriyeti ortadan kaldırmadı. **Medeni Kanun'un Yürürlüğü Hakkında Kanun'un** 10. maddesiyle malların eşit paylaşılmasını evlilik tarihinden itibaren değil, sadece Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonrası için kabul edildi.

Anayasa'nın 41.maddesinde "**eşler arası eşit haklar**" ilkesi kabul edildiği halde (ki bu düzenleme de pozitif ayrımcılık içermemekte olduğundan yetersizliği sebebiyle eleştirilmelidir) , "Evlenen kadın kocasının soyadını alır, kendi soyadını da ancak birlikte kullanabilir." kuralında bir değişiklik olmadı. Bu kuralın düzeltilmesi ve evli kadının yalnızca kendi soyadını kullanabilmesinin uzun soluklu dava süreçlerinden geçmeksizin gerçekleşebilmesinin önünün açılması gerekiyor (Öztürk, 2005, Subaşı, 2003, TCK Kadın Çalışma Grubu, 2003).

2.11. Türkiye ve Hatay’da Etnik Yapı

Çeşitli etnik grupları bünyesinde taşıyan Osmanlı İmparatorluğu’nun mirası üzerinde kurulmuş olan Türkiye Cumhuriyeti’i tarih boyunca çeşitli kültürlerle ve toplumlara ev sahipliği yapmıştır (Erkan, 2005). Anadolu’da yaşayan bütün kültürler birbirleri ile bağlar kurmuş ve Türkiye’nin zengin ve karmaşık kültür yapısına sahip olmasına yol açmışlardır (Durugönül, 2001).

Türkiye’de yaşayan gruplar; Türkler, Kürtler, Çerkezler, Abazalar, Soydaşlar, Peşmergeler, Aleviler, Boşnaklar, Azeriler, Gürcüler, Lazlar, Rumlar, Araplar, Ermeniler, Yahudilerdir (Erkan, 2005). Bu grupların etnik grup değil de azınlık olduğunu ifade eden görüşlerde vardır. Bu görüşler; Türkiye’de yaşayan grupların sayı olarak çok az olduğunu belirtmektedirler (Önder, 2005).

Araştırma bölgesi olarak Hatay ise Türkiye’nin çok kültürlü yapısını yansıtmaktadır. Hatay; Ermeniler, Arap Hristiyanlar (Rum-Ortodokslar), Arap Sünniler, Nusayri Aleviler, Yahudiler ve Türkler gibi yüzyıllardır bir arada yaşayan pek çok farklı etnik* ve dinsel topluluğun bir arada çatışmadan yaşayabildiği, birbirini etkileyebildiği, birbirinin dönüşümüne katkıda bulunabildiği çok kültürlü bir yapıya sahiptir. Aynı zaman da Hatay; Batılı ve Doğulu kimliklerin bir potada eritildiği “Hataylılık” diye adlandırabileceğimiz bir kültüre sahiptir (Doğruel, 2005).

Hatay’da yaşayan bu grupları daha iyi anlamak için onların iş, evlilik ve gündelik ilişkilerini, kimlik ve topluluk ilişkilerini ve dine bakış açılarını irdelemek gerekir.

Araştırma kapsamına alınan bu üç topluluk iş yaşamlarında sadece birbirleri ile değil Hatay’da yaşayan tüm etnik topluluklarla iletişim ve dayanışmaya açıktırlar.

Ancak Rum-Ortodokslar ile Arap-Aleviler arasında diğer gruplardan daha sıkı iş ilişkileri ve iş ortaklığı vardır.

Gruplar arası sınırların keskinleştiği yer evlilik ilişkilerinde kendini göstermektedir. Evlilik konusunda her üç grup, grup içi evliliği tercih etmektedirler. Ancak grup dışı evliliğe; Rum-Ortodokslar ve Türk-Sünniler Arap-Alevilere göre daha sıcak bakmaktadırlar. Eskiden daha katı olan bu düşünce bugün eğitim seviyesinin genç grupta yüksek olması sebebiyle yumuşamış ve gruplararası evlilikler artmaya başlamıştır. Farklı gruplar arası istenmeyen bu evlilikler Hatay'da aileler ve topluluklar arasında düşmanlığa, kine neden olmamakta, aileler ve çocuklar arasında küskünlükler kısa sürmektedir.

Gruplar dini pratiklerini ve ritüellerini Hatay'da gerçekleştirme açısından ciddi bir sorunla karşılaşmamaktadırlar. Barışçıl bir ortamda herkes kendi dinin gereklerini yerine getirmektedir. Gruplar birbirlerinin geleneklerini iyi bilmekte, birbirlerinin düğün ve cenazelerine katılmaktadırlar. Ayrıca Arap-Aleviler ve Rum-Ortodokslar ortak bayramlar kutlamaktadırlar.

***Etnik Grup:** Ortak bir kültürel geleneği ve tarihi bulunan daha büyük bir toplum içinde yaşayan toplumsal bir gruptur. Etnik grup üyeleri yaşadıkları toplumun diğer üyelerinden bazı tipik kültürel özellikler açısından farklılık gösterir. Kendine ait bir dili, dini ya da daha başka ayırt edici kültürel gelenekleri bulunabilir. En önemlisi de etnik grup üyelerinin, kendilerini geleneksel olarak ayrı bir toplumsal grup ve kimlik olarak görmeleridir (Budak S, Eriksen T H).

Etnisite: Belirli dinsel mekansal ve/veya kültürel özellikler bakımından hem kendini diğerlerinden ayrı gören hem de diğerleri tarafından “başka” sayılan, bütünlüklü bir kimliğe ve kendisine özgü kültürlenme sürecine sahip, içeriden evlenmek suretiyle bir grup kimliğini koruyan ve grubun sürekliliğini sağlayan toplumsa/kültürel ve bazen de siyasal oluşuma karşılık gelir. Kısaca, bir kültürel gruba ait olma duygusunu ve sınırların bilincinde olmayı içerir (Doğruel 2005).

3. GEREÇ VE YÖNTEM:

3.1. Araştırma Evreni ve Özellikleri

Hatay, zengin su kaynakları, verimli toprakları bulunan Amik Ovası üzerinde kurulmuştur. Hatay, hem denize çok yakın hem de ticaret yollarının kavşağında yer alır. Coğrafi konumu itibariyle yerleşik ve göçebe kavimler için yaşanılabilir yer olmuştur. Bu sebeple, tarihte birçok uygarlığı bünyesinde barındırmıştır. Bu uygarlıklar sırası ile Asurlar, Persler, Grekler, Romalılar, Selçuklular ve Osmanlılardır.

Hatay'ın “dil” ve “dinsel inanışlar” olarak farklı gruplu yapısına bakıldığında Ermeniler, Arap Hristiyanlar (Rum-Ortodoks), Arap Sünniler, Nusayriler(Arap-Aleviler), Yahudiler ve Türkler yaşamışlardır.

Günümüzde de Hatay, çok kültürlü yapısını korumuş ve sanılanın aksine bu farklı topluluklar birbirleri ile sıcak ilişkiler geliştirmişlerdir. Hatay'da yaşayan topluluklar birbirlerinden etkilenmiş ve birbirlerini etkilemişlerdir. Kendi aralarında kültürel, ekonomik ve politik etkileşimler kurmuşlardır.

Hatay'ın kültürel yapıya ilişkin en göze çarpan yönü, çan seslerinin ezan seslerine karışıp tütsü kokusuyla buğulanmasıdır. Bu tabloyu Hatay'ın hemen hemen her yerinde görmek mümkündür. Bu sebeplerden, Hatay, dinler ve diller mozaiği olan bir hoşgörü kentidir.

Hatay, çeşitli dinsel ve etnik topluluklardan oluşan bileşimiyle böyle bir çalışmayı yürütmek için en uygun yerlerden biridir.

Bu araştırma kapsamına, Arap Hristiyanlar (Rum-Ortodoks), Nusayriler(Arap-Aleviler), ve Türk-Sünniler dâhil edilmiştir. Bu üç topluluğa odaklanılmasının nedeni; nüfus yoğunluğu bakımından önemli bir genişliğe sahip olmalarıdır (Doğruel, 2005).

Araştırma Hatay'ın Samandağ ve Yayladağı İlçelerinde gerçekleştirilmiştir. Samandağ; Hatay İlinin 20 km güneyinde ve Akdeniz ile çevrelenmiştir. Araştırmanın ikinci bölgesi Yayladağı Kışlak Beldesi, Hatay Merkezi'ne yaklaşık 30 km uzaklıkta ve dağlarla çevrelenmiştir.

Türk-Sünniler Kışlak Beldesinden seçilmişlerdir. Kışlak Beldesi sadece Türk-Sünni grubun yaşadığı bir bölgedir. Türk Sünniler, yaşamlarını hayvancılık ve

tarımla sağlamaktadırlar. Dil olarak sadece Türkçe'yi bilmekte ve günlük yaşamda kullanılmaktadırlar.

Arap-Aleviler, Hatay'ın Merkezinde ve yoğun olarak Samandağ ilçesinde yaşamaktadırlar. Araştırma, kırsal kesimi temsil eden bir çalışma olarak planlandığından Samandağ'ın bir beldesi olan Mızraklı beldesinde gerçekleştirildi. Bu Belde'nin seçilmesinin nedeni; kırsal kesim olarak Arap-Aleviler ve Rum-Ortodoksların birlikte yaşadıkları en yoğun bölge olmasıdır. Arap-Aleviler, günlük yaşamda Arapça'yı ve Türkçe'yi kullanılmaktadırlar. Arap-Aleviler yaşamlarını daha çok, erkeklerin Ortadoğu ülkelerinde çalışarak kazandıkları para ile idame ettirmektedirler (Keser, 2005). Bu sebeple, bölgede erkek sayısı daha azdır ve evin yöneticisi kadındır.

Rum-Ortodokslar, Hatay'ın farklı bölgelerine yerleşmişlerdir. Bu çalışma için Samandağ ve Mızraklı Belde'sinin ortasında yer alan ve kırsal kesimi temsil eden Cemal Gürsel Mahallesi seçilmiştir. Rum-Ortodokslar, günlük yaşamlarını daha çok esnaflık ve tarımla uğraşarak devam ettirirler. Bununla beraber sürekli Batı ülkelerine göçleri söz konusudur. Rum-Ortodokslar günlük yaşamda Arapça'yı ve Türkçe'yi kullanılmaktadırlar.

Birbirlerine yaşam alanı olarak çok yakın yaşayan bu üç kültür birbirlerini etkiledikleri kadar birbirlerinden farklılaşan yönleri vardır. Her topluluk kendi geleneksel yaşantısını devam ettirmenin yanı sıra birbirleri ile sıcak ilişkiler de kurmuşlardır. Ancak Rum-Ortodokslar ve Arap-Aleviler, kendilerine birbirlerini yakın görürken Türk-Sünnileri daha uzak görmektedirler ve onlardan daha az etkilendiklerini ifade etmişlerdir.

Çalışma, her üç alanda 90 haneden 270 haneyi içine almaktadır.

Arap-Alevi kadınlar, Samandağ İlçesi'nin Mızraklı Beldesinden seçilmiştir. Rasgele bir hane seçilmiş ve soru formu uygulanmıştır. Daha sonra girilen ilk hanenin yanında bulunan toplam 90 hane araştırmaya dâhil edilmiştir. Mızraklı beldesinin seçilmesinin nedeni; Arap-Alevilerin ve Rum-Ortodoksların birlikte yaşadığı bölge olmasıdır.

Rum-Ortodokslar, Samandağ ilçesi ve Mızraklı beldesini birleştiren ve İlçeye bağlı olan Cemal Gürsel Mahallesinden seçilmişlerdir. Rum-Ortodoksların nüfus tespiti Kilise verilerinden elde edilmiştir. Bu kesimin örneklemini oluşturmak için

rasgele bir eve girilmiş ve soru formu uygulanmıştır. Daha sonra tanıdıklar aracılığıyla çevrede bulunan diğer hanelere gidilerek çalışmaya devam edilmiştir.

Türk-Sünni kadınlar, Yayladağı ilçesinin Kışlak Beldesi'nden seçilmiştir. Kışlak Beldesi'nin seçilme nedeni sırf Türk-Sünnilerin yaşadığı bölge olması ve ulaşımın rahat sağlanmasıdır. Kışlak Beldesi'ndeki çalışmada Köy Öğretmeni, Belediye Başkanının Eşi ve Belde İmam'ının yardımıyla öncelikle halkın güveni sağlanmış, daha sonra okula en yakın haneden başlanarak, diğer haneler ziyaret edilmiştir.

3.2. Araştırma Tipi

Bu araştırma en az bir kere evlenmiş Rum-Ortodoks kadınlarda yapılmış kesitsel bir çalışmadır. Arap-Aleviler ve Türk-Sünnilerden de eşit sayıda kadın alınarak kontrollü kesitsel çalışma yapılmıştır.

3.3. Örnek Seçimi

3.3.1. Evrenin Seçilmesi

Türkiye'de konuşulan dil konusunda bilgiler sağlayan son nüfus sayımı olan , 1965 sayımına göre Hatay'da; 30,000, Arap-Sünni, 148,072 Nusayri, 5000 Ortodoks bulunmaktaydı. Kesin olarak tespit edilmemekle birlikte bu gün Hatay'da çoğu Antakya ve Samandağ'da olmak üzere yaklaşık 400,000 Nusayri Alevi, 4000 civarında Arap Ortodoks, 1000 civarında Ermeni ve yaklaşık olarak 85,500 Türk Sünni olduğu tahmin edilmektedir (Doğruel, 2005).

En son yapılan sayıma göre Samandağ nüfusu toplamda 106,754, ilçe merkezi 34,641 ve belde+köy nüfusu 72,113'tür(www.hatay.gov.tr/ - 69k). Samandağ' da ki Kilise verilerine göre 360 hane Rum-Ortodoks bulunmaktadır. Arap-Alevi ve Türk-Sünnilerin nüfusları tam olarak bilinmemektedir. Sadece araştırmanın yapıldığı Kışlak Beldesinin tahminen 140 hanesi olduğu belirtilmiştir. Evren, bölgede oturan en az bir kez evlilik yapmış kadınlardan oluşmaktadır.

Samandağ'daki Kilise verilerine göre, Samandağ İlçesinde 360 Rum-Ortodoks hanesi bulunmaktadır. Araştırmada tüm Rum-Ortodokslara ulaşılması hedeflenmiş ancak araştırmacının yalnız olması, Rum-Ortodoks kesiminin bir kısmının çeşitli nedenlerden (eğitim, iş v.s.) şehir dışında olmaları ve zamanın sınırlı olması dolayısı

ile çalışma evreni olarak bu grubun %25'i(n=90kişi)'ine ulaşılabilmektedir. Daha sonra Arap-Alevi ve Türk-Sünni'lerden eşit sayıda kontrol grubu alınmıştır. Böylece toplam 270 hane araştırmaya dâhil edilmiştir.

3.4. Araştırmanın Uygulanması

Veriler, Nisan-Mayıs 2006 tarihlerinde, kadınların evlerinde soru formu eşliğinde yüz yüze derinlemesine görüşme tekniği ile toplandı. Evinde bulunmayanlara bir kez daha ulaşılmaya çalışıldı. Eğer örneğe çıkan kişi, evinde bulunamadıysa veya görüşmeyi kabul etmediyse yerlerine bir sonraki haneye gidildi. Görüşme öncesinde kişiler araştırmanın içeriği hakkında bilgilendirilip sözlü izinleri alındı. Ayrıca Samandağ Kaymakamlığı'ndan yazılı ve Yayladağı Kışlak Beldesi için Jandarmadan sözlü izin alındı.

Görüşmelerde 65 sorudan oluşan soru formu uygulanmış ve görüşme sonrası kadınlara, kadına yönelik aile içi şiddet ile ilgili genel bilgiler verilmiştir. Bilgi toplama formlarının her birinin uygulanması için yapılan görüşmeler 45–60 dakika sürdü. Bilgi toplama araştırmacı tarafından gerçekleştirildi.

Veriler toplanırken kadınlar, Aile İçi Kadına Yönelik Şiddet konusunu ailenin özel konuları arasında gördüklerini, “Kocamla kavga ettiysem veya beni dövdüyse bu senin ne işine yarayacak?”, “Karı-koca arasına girilmez”, “Kocadır hem sever hem de döver, senin baban anneni hiç dövmemi mi?”, “Herkes dayak yiyor” veya “Eşi ile kavga ediyor...” gibi ifadelerle aile içi şiddetin eşlere ait özel bir konu olduğunu belirtmişlerdir. Bununla birlikte uygun iletişim becerileri kullanılarak, toplumun güvenini kazanmış bireylerden (İmam, Papaz, Okul Öğretmeni, Belediye Başkanının Eşi, akrabalar, v.s) yardım alınmıştır.

İş birliği ve karşılıklı güven, görüşmelerin vazgeçilmez unsurlarıdır. Güvenlerini kazanmak için görüşülen kişilerin adları ve adresleri sorulmamıştır. Araştırmacının, bölge kültürüyle yetişmiş biri olarak bu toplulukları içeriden bir gözle görebilmesi, kaygılarını anlayabilmesi ve rahat iletişim kurabilme fırsatına sahip olması da araştırmanın verimliliğini arttırmada önemli bir etken olmuştur.

Araştırmada derinlemesine görüşme yapılmış, her gruptan bir çok kadının şiddet hikayeleri dinlenmiştir. Derinlemesine görüşme; niteliksel araştırmalarda kullanılan ve sosyal olguları anlayabilmek için önemi gittikçe daha fazla kavranan,

kültürel normları ve değerleri kavramaya yarayan etkili bir yöntemdir(Doğruel F) Bağlı olarak, derinlemesine görüşme bu çalışma için uygun bir yöntem olarak kullanılmıştır.

3.4.1. Bilgi Toplama Formu

Bilgi Toplama Formu'nda kadına ait sosyal, demografik ve kültürel bilgileri içeren sorular yer almaktadır. Bu sorularda eğitim, yaptığı iş, medeni durum, ilk evlenme yaşı, eşiyle akrabalık durumu, eşin yaptığı mesleği, eşin eğitim durumu, eşin alkol kullanma durumu, kadın ve erkeğin kendi ebeveynlerinden şiddet görme durumları ve ebeveynleri arasında şiddet durumları ve aile tipi sorgulanmıştır.

Aile tipi belirlenirken karı-koca, evlenmemiş çocukları içeren aileler “Çekirdek Aile” olarak kabul edilirken karı-koca, evlenmemiş çocuklar dışında evli çocuklar, torunlar ya da aile büyüklerinden birilerini içeren aileler de “Geniş Aile” olarak kabul edildi.

Kadının yaptığı iş belirlenirken; “ev dışından gelir getiren iş veya ev dışından gelir getirmeyen” olarak sınıflandırıldı. Ev dışından gelir getirmeyen işler sırasıyla; inek sağma ve sütünü satma, tavuk besleyip yumurtasını satma, ücret karşılığı evde el işi yapma, bahçesini ekip ürününü satma, ev içinde kuaförlük yapma ve öğrenciye ders verme olarak kabul edildi.

Ev dışı gelir getiren işler ise sırasıyla; tarım işçiliği, fabrika işçiliği, kendi iş yerinde çalışmak, memurluk ve ücret karşılığı temizlik v.b. işlerdir.

Kadın ve eşinin eğitim durumları en son bitirdikleri okul olarak soruldu.

Kadına yönelik aile içi şiddet; duygusal-sözel, ekonomik, fiziksel ve cinsel şiddet olmak üzere dört ana başlık altında 30 kapalı ve açık uçlu soru ile yöneltildi.

Duygusal-sözel şiddete ait sorular, 11 adet olup hepsi kapalı uçlu sorulardı. Eşin anlaşmazlıklarda kadının üzerine yürümesi veya el kaldırması, ev eşyalarına zarar vermesi, konuşurken eşin kadını parmakla tehdit etmesi, eşin kadını herhangi bir şey yapmakla (öldürme, dayak, çocuklar, v.s) tehdit etmesi, eşin kadını bakış ve tehditlerle sindirmeye çalışması ve evden kovması ya da kovmakla tehdit etmesi, eşin kadını başkalarının yanında küçük düşürmesi, hamile ya da hasta iken kadına destek olmaması durumları soruldu.

Ekonomik şiddete yönelik 3 soru soruldu. Bu sorulardan 2 tanesi kapalı uçlu, 1 tanesi de açık uçlu soru idi. Bu sorularda; kadına ihtiyacı kadar para verip- vermediği, eşin kadın istemedenden eve para bırakıp-bırakmadığı ve kadını cezalandırma amaçlı parasız veya aç bırakma durumları soruldu.

Fiziksel şiddete, yönelik soru sayısı 12'dir. Soruların tamamı kapalı uçlu sorulardı. Eşin kadını tartaklaması, saçını çekmesi, kolunu bükmesi, yüzüne vurması, tekmelemesi, herhangi bir eşya fırlatması, boğmaya çalışması, yumruk atması, herhangi bir tarafını yakması, sopa-bıçak-silahla vurması, irdeleyen sorulardı. Ayrıca bu fiziksel şiddet davranışlarına maruz kalanların bir sağlık kurumundan yardım isteme durumu irdelendi.

Cinsel şiddete yönelik 4 kapalı uçlu soru soruldu. Kadının cinsel isteminin eşi tarafından kabul edilip edilmediği, kadının cinsel ilişkiyi istemediği zaman eşi tarafından cinsel ilişkiye zorlanıp-zorlanmadığı, kadının istemediği tarzda ki(oral, genital, v.s) cinsel ilişkilere eşi tarafından zorlanıp-zorlanmadığı ve cinsel ilişkiyi reddettiğinde eşi tarafından fiziksel ve/veya duygusal şiddete maruz kalma durumları irdelenmiştir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların etnik gruplarına göre şiddet türleri hesaplanırken; fiziksel, cinsel, ekonomik ve duygusal şiddetin herhangi bir alt grubuna maruz kalan kadının o şiddet türünü yaşadığı kabul edilmiştir.

Bu sorular dışında kadının bütün şiddet çeşitlerine yönelik tutumunu sorgulamak amacıyla 8 açık uçlu sorulmuştur. Bu sorular kadının hangi durumlarda dayığı hak ettiği, genel olarak hangi erkeklerin şiddet uyguladığı, genel olarak kadınların neden dayak yedikleri, kadının eşiyle en çok neden tartıştığı, tartışmanın nasıl sonuçlandığı ve kadının hangi durumlarda eşinden dayak yediği ile ilgiliydi.

3.5. Verilerin İstatistiksel Analizleri

Veriler, bilgisayar ortamına kaydedilerek, SPSS 10,0 ve Epi-İnfo-2005 paket programlarında değerlendirildi. Araştırma grubundaki kadınların sosyo-demografik özelliklerine ait değişkenler ve yaş ortalamalarının dağılımı, etnik yapılarına göre tanımlandı. Analizlerinde khi-kare testi kullanıldı.

Aile içi şiddet bulguları tanımlanırken duygusal-sözel, ekonomik, fiziksel ve cinsel şiddete ait bilgiler etnik gruplara göre ayrı ayrı gruplandı, tablolar halinde sunuldu.

4.BULGULAR

4.1. Tanımlayıcı Bulgular

Tablo.1 Farklı etnik gruplardaki kadınların bazı temel özellikleri

Özellik		Arap- Aleviler (n=90)		Türk- Sünniler (n=90)		Rum- Ortodokslar (n=90)		Toplam (n=270)	
		Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*
Yaş	29 -	21	23,4	19	21,1	17	18,9	57	21,1
	30–49	47	52,2	44	48,9	44	48,9	135	50,0
	50+	22	24,4	27	30,0	29	32,2	78	28,9
P=0,817									
İlk evlilik yaşı	18-	43	47,8	54	60,0	36	40,0	133	49,3
	19+	47	52,2	36	40,0	54	60,0	137	50,7
P=0,026									
Öğrenim durumu	OYD	21	23,4	20	22,2	24	26,7	65	24,1
	İlk	45	50,0	52	57,8	38	42,2	135	50,0
	Orta	8	8,9	6	6,7	9	10,0	23	8,5
	Lise	13	14,4	8	8,9	10	11,1	31	11,5
	YO	3	3,3	4	4,4	9	10,0	16	5,9
P=0,406									
Sosyal güvence	Yok	26	28,9	29	32,2	20	22,2	75	27,8
	ES	7	7,8	9	10,0	9	10,0	25	9,3
	SSK	11	12,2	19	21,1	11	12,2	41	15,2
	Bağ-kur	42	46,7	16	17,8	46	51,1	104	38,5
	Yeşil-kart	4	4,4	17	18,9	4	4,4	25	9,3
P<0,00001									
Aile tipi	Çekirdek	87	96,7	68	75,6	67	74,4	222	82,5
	Geniş	13	3,3	22	24,4	23	25,6	48	17,5
P<0,00001									
Çalışma durumu	Ev hanımı	80	88,9	81	90,0	76	84,4	237	87,8
	Ev dışından geliri olan	10	11,1	9	10,0	14	15,6	33	12,2
P=0,484									
Eşiyle akrabalık durumu	Var	24	26,7	27	30,0	21	23,3	72	26,7
	Yok	66	73,3	63	70,0	69	76,7	198	73,3
P=0,600									
TOPLAM		90	33,3	90	33,3	90	33,3	270	100,0

*Sütun yüzdesi kullanılmıştır.

Farklı etnik gruplardaki kadınlar arasında aile içi şiddetin araştırıldığı bu çalışmada kadınların bazı temel özelliklerine göre dağılımı Tablo.1’de verilmiştir. Bunlar araştırma kapsamına alınan 270 kadının yaş grupları, ilk evlenme yaş grupları,

öğrenim durumları gibi tanımlayıcı bilgilerdir. Kadınların %21,1'inin 29 yaş ve daha küçük , %50,0'sinin 30–49 yaş grubunda, %28,9'unun 50 yaş üzerinde olduğu belirlenmiştir. Farklı etnik gruplarda, kadınların yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p=0,818$)

Kadınların ilk evlilik yaş gruplarına bakıldığında; Türk-Sünni kadınlar, Arap-Alevi ve Rum-Ortodoks kadınlara göre daha çok erken yaşlarda evlilik yaptıklarını ifade etmişlerdir (Arap-Alevi kadınlar %47,8'i, Türk-Sünni kadınlar %60,0 ve Rum-Ortodoks kadınlar %40,0). Bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,026$).

Araştırma kapsamına alınan kadınların öğrenim durumları benzer bulunmuştur ($p=0,406$). Her üç grupta da kadınların ev dışından gelir getirmediği tespit edilmiştir ($P=0,484$). Kadınların aile tipleri sorgulandığında; Türk-Sünni (%24,4) ve Rum-Ortodoks (%25,6) kadınların Arap-Alevi kadınlardan (%3,3) daha çok geniş ailelerde yaşadıkları belirlenmiştir ($p<0,00001$).

Tablo.2 Kadınların eşlerinin bazı temel özellikleri

Özellik	Arap-Aleviler (n=90)		Türk-Sünniler (n=90)		Rum-Ortodokslar (n=90)		Toplam (n=270)	
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*
Yaş								
29 - 5	5	5,6	8	8,9	3	3,3	16	5,9
30-49	51	56,7	40	44,4	52	57,8	143	53,0
50+	34	37,7	42	46,7	35	38,9	111	41,1
								P=0,261
Öğrenim durumu								
OYD	6	6,7	9	10,0	11	12,2	26	9,6
İlk	60	66,6	49	54,4	54	60,0	163	60,4
Orta	6	6,7	11	12,2	5	5,6	22	8,2
Lise	10	11,1	15	16,7	11	12,2	36	13,3
YO	8	8,9	6	6,7	9	10,0	23	8,5
								P=0,518
Çalışma durumu								
Düzenli geliri olan	17	18,9	27	30,0	18	20,0	62	23,0
Düzenli geliri olmayan	73	81,1	63	70,0	72	80,0	208	77,0
								P=0,149
Alkol alma								
Kullanan	57	63,3	25	27,8	49	54,4	131	48,5
Kullanmayan	33	36,7	65	72,2	41	45,6	139	51,5
								P=0,000
TOPLAM	90	100,0	90	100,0	90	100,0	270	100,0

*Sütun yüzdesi kullanılmıştır.

Tablo.2’de Araştırma kapsamına alınan kadınların eşleri bazı temel özelliklerine göre karşılaştırılmışlardır. Araştırma kapsamına alınan kadınların eşlerinin %53’ünün 30-49 yaş grubunda oldukları saptanmış ve bütün gruplarda eşlerin yaş gruplarının benzer olduğu bulunmuştur (p=0,261). Eşlerin eğitim durumlarına bakıldığında, büyük çoğunluğun (%60,4) ilkokul mezunu olduğu belirlenmiştir. Eğitim durumunun gruplararası farklı olmadığı tespit edilmiştir (p=0,518). Eşlerin %77,0’sinin düzenli geliri olmadığı saptanmış ve gelir durumunun gruplararası istatistiksel olarak anlamlı bir fark yaratmadığı hesaplanmıştır (p=0,149). Bunun

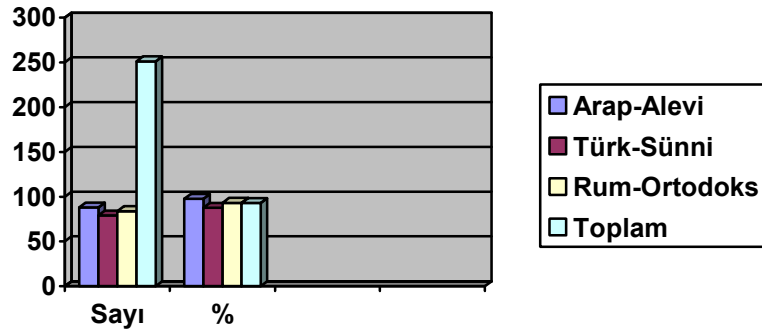
nedeni; Arap-Alevi erkekler Ortadoğu ülkelerinde, Rum-Ortodoks erkekler Batı ülkelerinde çalışmakta ve Türk-Sünni erkekler çiftçilikle uğraşmaktadırlar.

Araştırma kapsamına alınan kadınların eşlerinin etnik gruplarına göre alkol kullanma durumlarına bakıldığında; Türk-Sünni eşlerin (%27,8), Arap-Alevi (%63,3) ve Rum-Ortodoks (%54,4) eşlere göre daha az alkol kullanmakta oldukları bulunmuştur. Alkol kullanımının gruplararası farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p<0,00001$). Alkol alımında Türk-Sünnilerin diğer gruplara göre daha az alkol aldıkları tespit edilmiştir. Bunun nedeni; İslam dininin alkol kullanımını yasaklaması ile açıklanabilir. Çünkü diğer gruplarda alkol kullanımı dinsel açıdan herhangi bir sakınca teşkil etmemektedir.

Bu çalışmada erkeğin yaşı, çalışma durumu, öğrenim durumu ve alkol kullanma durumu sorgulanmıştır. Bunun nedeni; daha önce yapılan bazı çalışmalarda bu özelliklerin erkeğin şiddet uygulanmasında etken olduğunun kanıtlanmış olmasıdır.

4.2. Şiddet Türleri ve Şiddet Deneyimleri ile İlgili Bulgular

Şiddet deneyimleri

Araştırma kapsamına alınan kadınların %93,0'ı yaşamları boyunca herhangi bir şiddete maruz kaldıkları ortaya çıkmıştır. Gruplara göre; Arap-Alevi kadınların %97,8'i, Türk-Sünni kadınların %87,8'i ve Rum-Ortodoks kadınların %93,3'ünün şiddete maruz kaldıkları ve kadınlardan elde edilen bilgiler doğrultusunda herhangi bir şiddete maruz kalmanın etnik olarak bir fark göstermediği saptanmıştır ($p=0,32$).

Kadınların %23,3'ü hem ailelerinden hem de eşlerinden dayak yemiştir. Kadınların %77,3'ü hem ailelerinde hem de eşlerinde fiziksel şiddete maruz kalmışlar. Eşleri alkol alan kadınların; %55,1'i fiziksel şiddete maruz kalmışlardır.

Ailelerinde şiddet gören erkeklerin %55,1'i eşlerine fiziksel şiddet uygulamaktadırlar. Ailelerinde fiziksel (dayak yiyen) şiddet gören erkelerin %51,1'i eşlerini dövmektedir. Fiziksel şiddete maruz kalan kadınların %83,5'i dayak yediklerini ifade etmişlerdir.

Araştırmanın verilerine göre, kadınların şiddete maruz kalmalarını artıran nedenler; Eşlerin alkol kullanmaları, eşlerin ailelerinden şiddet görmüş olmaları, eşlerin ailelerindeki şiddete tanıklık etmiş olmaları, kadınların ailelerindeki şiddete tanıklık etmiş olmaları ve kadınların ailelerinden fiziksel şiddet görmüş olmaları olarak bulundu..

Tablo.3. Şiddet yaşamış kadınların yaşadıkları şiddet türleri

Şiddet Türleri	Arap-Aleviler (n=90)		Türk-Sünniler (n=90)		Rum-Ortodokslar (n=90)		Toplam (n=270)	
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*
Fiziksel Şiddet	60	66,7	59	65,6	57	63,3	176	65,1
P=0,892								
Duygusal Şiddet	77	85,6	75	83,3	76	84,4	228	84,4
P=0,919								
Ekonomik Şiddet	31	34,4	27	30,0	34	37,8	92	37,1
P=0,543								
Cinsel Şiddet	83	92,2	62	68,9	74	82,2	219	81,1
P<0,00001								

*Sütun yüzdesi kullanılmıştır.

Araştırma kapsamına alınan kadınların çoğunluğu, yaşamları boyunca en az bir kere fiziksel şiddete maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir (%65,1). Fiziksel şiddet deneyimleri etnik gruplarına (Arap-Aleviler %66,7, Türk-Sünniler %65,6, Rum-Ortodokslar %63,3) (Tablo.3) göre karşılaştırıldığında, gruplararasıda anlamlı bir fark bulunmamıştır (P=0,892). Her üç gruptaki kadınların fiziksel şiddete maruz kalma durumları benzerdir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların %84,4'ü yaşamları boyunca en az bir kere duygusal şiddete maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Arap-Alevi kadınların %85,6'sı, Türk-Sünni kadınların %83,3'ü ve Rum-Ortodoks kadınların %84,4'ünün

duygusal şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır (Tablo.3). Duygusal şiddetin her üç grupta da yaygın olduğu bulunmuştur ($p=0,919$).

Kadınların %37,0'si yaşamları boyunca en az bir kere ekonomik şiddete maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir(Arap-Aleviler %34,4, Türk-Sünniler %30,0, Rum-Ortodokslar %37,8), (Tablo.3). Ekonomik şiddet her üç grupta benzer olarak hesaplanmıştır ($p=0,543$).

Ortalama olarak kadınların %81,1'i hayatları boyunca en az bir kere cinsel şiddet türlerinden en az birine maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir (Arap-Aleviler %92,2, Türk-Sünniler %68,9, Rum-Ortodokslar %82,2), (Tablo.3). Bu çalışma sonucunda; tahmin edildiği gibi cinsel şiddet kadınlar arasında yaygın bulunmuştur. Ayrıca cinsel şiddet kadınların etnik kökenlerine göre de değerlendirilmiştir. Değerlendirmeler etnik kökenin cinsel şiddete anlamlı bir fark yarattığını (Türk-Sünnilerde cinsel şiddet daha düşük) göstermiştir($p<0,00001$).

Toplumlarda kadına yönelik aile içi şiddet son yıllara kadar ailenin özel konuları arasında görülmekte ve gizli olarak tutulmaktaydı. Sahada kadınlarla cinsel şiddet üzerine yapılan görüşmelerde kadınların rahat olmayan tavırları dikkat çekiciydi.

Tablo.4. Kadınların yaşadıkları fiziksel şiddet türleri

Fiziksel şiddet	Arap- Aleviler (n=90)		Türk- Sünniler (n=90)		Rum- Ortodokslar (n=90)		Toplam (n=270)	
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*
Tartaklama	43	47,8	46	51,1	42	46,7	131	48,5
							P=0,825	
Saçını çekme	38	42,2	39	43,3	42	46,7	119	44,1
							P=0,823	
Kolunu bükme	46	51,1	40	44,4	39	43,3	125	46,3
							P=0,527	
Dayak	45	50,0	56	62,2	50	55,6	151	55,9
							P=0,255	
Yüzüne tokat	45	50,0	44	48,9	55	61,1	144	53,3
							P=0,192	
Tekmeleme	22	24,4	34	37,8	32	35,6	88	32,6
							P=0,124	
Eşya fırlatma	27	30,0	24	26,7	28	31,1	79	29,3
							P=0,792	
Boğazını sıkmak	12	13,3	9	10,0	18	20,0	39	14,4
							P=0,151	
Yumruk	22	24,4	32	35,6	35	38,9	89	33,0
							P=0,097	
Yakma	4	4,4	7	7,8	2	2,2	13	4,8
							P=0,215	
Bıçak, silah, sopa ile yaralama	12	13,3	20	22,2	13	14,4	45	16,7
							P=0,219	

*Sütun yüzdesi kullanılmıştır.

Tablo.4'te Fiziksel şiddet deneyimi olan kadınların etnik gruplarına göre maruz kaldıkları fiziksel şiddet türleri karşılaştırılmıştır. Kadınlar fiziksel şiddet türlerinden; en çok “dayak yediklerini (%55,9), ikinci sırada “yüzlerine tokat yediklerini (%53,3)”, ve üçüncü sırada “tartaklandıklarını (%48,5)” ifade etmişlerdir.

Fiziksel şiddet türleri araştırılırken kadınların ölümcül fiziksel şiddet türlerine maruz kaldıkları tespit edilmiştir (Bıçak, silah, sopa ile yaralanma %16,7, boğazının sıkılması %14,4, yakılma %4,8,).

Araştırma kapsamına alınan kadınların fiziksel şiddet türlerine maruz kalma durumu açısından etnik grubun önemli bir farklılık yaratmadığı ortaya çıkmıştır. Ancak fiziksel şiddete maruz kalan kadınların şiddet sonrası sağlık kuruluşundan yardım alma durumlarının gruplara göre farklılaştığı saptanmıştır (p=0,001). Fiziksel

şiddet sonrası sağlık kuruluşundan yardım alma durumu Rum-Ortodoks kadınlarda en yüksek bulunmuştur (% 20,0). Arap-Alevi(%5,6) ve Türk-Sünni (%4,4) kadınlar fiziksel şiddet sonrası sağlık kuruluşundan daha az yardım aldıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo.5 Kadınların etnik gruplarına göre yaşadıkları Duygusal şiddet türleri

Duygusal şiddet çeşitleri	Arap-Aleviler (n=90)		Türk-Sünniler (n=90)		Rum-Ortodokslar (n=90)		Toplam (n=270)	
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*
Üzerine yürüme	59	65,6	48	53,3	58	64,4	165	61,1
								P=0,177
Kapı, duvar, mobilya tekmeleme	23	25,6	26	28,9	27	30,0	76	28,1
								P=0,778
Eşya kırma	26	28,9	22	24,4	33	36,7	81	30,0
								P=0,194
Parmakla tehdit	44	48,9	30	33,3	44	48,9	118	43,7
								P=0,052
Kadına vurma amaçlı elini kaldırma	55	61,1	56	62,2	56	62,2	167	61,9
								P=0,984
Tehdit etme	21	23,3	21	23,3	23	25,6	65	24,1
								P=0,922
Bakışlarla sindirme	56	62,2	57	63,3	53	58,9	166	61,5
								P=0,816
Evden kovmak	24	26,7	22	24,4	21	23,3	67	24,8
								P=0,870
Başkalarının yanında küçük düşürme	33	36,7	26	28,9	26	28,9	85	31,5
								P=0,431
Destsek olmama	20	22,2	25	27,8	17	18,9	62	23,0
								P=0,368
Küfür etme	44	48,9	30	33,3	48	53,3	122	45,2
								P=0,018

*Sütun yüzdesi kullanılmıştır.

Tablo.5'te kadınların yaşadıkları duygusal şiddet türleri saptanmaya çalışılmıştır. Kadınlardan elde edilen veriler ışığında; birinci sırada “kadına vurma amaçlı eşin el kaldırması (%61,9)”, ikinci sırada “kadını bakışlarla sindirme (%61,5)” ve üçüncü sırada “kadını dövme amaçlı üzerine yürüme (%61,1)” yer almaktadır.

Kadınların maruz kaldığı duygusal şiddet türlerinden biri “küfür”dür. Etnik gruplara göre, Arap-Alevilerin %48,9’u, Türk-Sünnilerin %33,3’ü ve Rum-Ortodoksların %53,3’ü “küfüre” maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p=0,018). Türk-Sünni kadınlar diğer gruplardaki kadınlara göre daha az küfüre maruz kalmışlardır.

Tablo.6. Kadınların yaşadıkları cinsel şiddet türleri

Cinsel şiddet çeşitleri	Arap-Aleviler (n=90)		Türk-Sünniler (n=90)		Rum-Ortodokslar (n=90)		Toplam (n=270)	
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*
Kadının cinsel ilişki talebi kabul ediliyor mu?								
Hayır	12	13,3	15	16,7	16	17,8	43	15,9
Evet	78	86,7	75	83,3	74	82,2	227	84,1
P=0,606								
Eşiniz sizi cinsel ilişkiye zorladığı oldu mu?								
Evet	60	66,7	39	43,3	36	40,0	135	50,0
Hayır	30	33,3	51	56,7	54	60,0	135	50,0
P=0,001								
Eşinizin sizi istemediğiniz tarzdaki ilişkilere zorladığı oldu mu?(oral, genital, v.s)								
Evet	14	15,6	18	20,0	9	10,0	41	15,2
Hayır	76	84,4	72	80,0	81	90,0	229	84,8
P=0,173								
Siz cinsel ilişkiyi reddettiğinizde eşinizin size kızdığı-sizi dövdüğü oldu mu?								
Evet	52	57,8	47	52,2	55	61,1	154	57,0
Hayır	38	42,2	43	47,8	35	38,9	116	43,0
P=0,477								

*Sütun yüzdesi kullanılmıştır.

Araştırma kapsamına alınan kadınların etnik gruplarına göre maruz kaldıkları cinsel şiddet türleri karşılaştırılmış ve cinsel şiddet türlerinin oranları gösterilmiştir (Tablo.6). Bu analiz sonucuna göre örnekleme oluşturan kadınlar birinci sırada; “cinsel ilişkiyi reddetmeleri durumunda eşlerinin kendilerine kızdıklarını ve/veya

dövdüklerini ifade etmişlerdir (%57,0). Kadınların bu ifadesi etnik kökene göre irdelendiğinde gruplararası farklılık göstermediği saptanmıştır ($p=0,477$).

İkinci sırada “Kadınlar istemedikleri cinsel ilişkiyi yaşamak zorunda kaldıklarını ifade etmişlerdir (%50,0). Kadınların bu olumsuz deneyimleri her üç grupta yaşanmasına karşın Arap-Alevilerinde daha yaygın yaşanan bir durumdur ($p=0,001$). Bunun nedeni; Arap-Alevi kadınların bunu daha rahat dile getirebilmiş olmaları veya Türk-Sünnilerin geleneksel yaşam biçimlerinden kaynaklanan; cinselliğin mahrem olarak görülmesi, cinsellikte geleneksel açıdan erkeğin isteklerine uyum sağlama ve erkeğe hürmet etme düşüncesinin yaygın yaşanması ile açıklanabilir.

Görüşme formunda cinsel şiddetle ilgili yer alan “Siz cinsel ilişkiyi istediğinizde eşiniz ilişkiyi kabul eder mi?” sorusuna Türk-Sünni kadınlar şaşkınlıkla yaklaşmış ve kadının cinsel ilişkiyi talep etmesinin büyük bir yanlış ve ayıp olduğunu ifade etmişlerdir. Bununla beraber erkek istediğinde cinsel ilişkinin reddedilmemesi gerektiğini de ifade etmişlerdir. Sahadan edinilen bu deneyimler ışığında Türk-Sünni kadınlarda cinsel şiddetin daha düşük hesaplanmasının nedeni kadınların erkeklerine daha itaatkar olmalarına bağlanabilir.

4.3. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Etnik Kökenlerine Göre Kadına Yönelik Şiddete Bakış Açıları

Bu çalışmanın hedeflerinden biri de kadınların şiddete bakış açılarını değerlendirmektir. Onun için bu bölümde kadınların şiddete bakış açıları ve tepkileri irdelenmiştir.

Tablo.7. Kadınların şiddet görme nedenleri

	Arap-Aleviler (n=90)		Türk-Sünniler (n=90)		Rum-Ortodokslar (n=90)		Toplam (n=270)	
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*
Eşlerin anlaşamamaları	9	10,0	7	7,8	2	2,2	18	6,7
	P=0,09							
Kadınların Ezikliği	8	8,9	6	6,7	14	15,6	28	10,4
	P=0,12							
Kadınların inat etmeleri	49	54,5	52	57,8	10	11,1	111	41,1
	P<0,0001							
Ailenin maddi sıkıntısının olması	8	8,9	4	4,4	15	16,7	27	10,0
	P=0,02							
Kadının eşini aldatması, sorumsuz olması	3	3,3	0	0	22	24,4	25	9,3
	P<0,00001							
Kocanın aldatma düşüncesi varsa	2	2,2	11	12,2	26	28,9	39	14,4
	P<0,00001							
Kadının hakkını araması	3	3,3	5	5,6	0	0	8	3
	P=0,08							
Bilmiyorum	8	8,9	3	3,3	1	1,1	12	4,44
Yanıtsız	0	0	2	2,2	0	0	2	0,7
TOPLAM	90	100	90	100	90	100	270	100

*Sütun yüzdesi kullanılmıştır.

Tablo.7’de Kadınların şiddetle ilgili deneyimleri ve tutumlarından “kadınlar neden şiddet görürler?” sorusuna kadınların verdikleri cevaplar yer almaktadır. Kadınlar, bu soruya en çok “Kadınların inat etmeleri (%41,1)”, ikinci sırada “kocanın gözü dışarıda ise (%14,4)” ve üçüncü sırada “kadınların ezik olmaları (%10,4)” cevabını vermişlerdir.

Kadınların verdikleri cevaplar, etnik gruplara göre incelendiğinde gruplararası anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Toplumların kültürel yaşamları verdikleri cevaplar da etkili olmuştur. Örneğin Arap-Aleviler ve Türk-Sünnilerde Eşe cevap verilmemesi düşünülmektedir ($p<0,0001$). Rum-Ortodokslarda ise “erkeğin gözünün dışarıda

olması” erkeğin, kadına şiddet uygulama nedeni olduğu kabul görmektedir (p<0,0001).

Arap- Alevilerde ailenin maddi sıkıntıda olması kadına uygulanan şiddetin nedeni olarak diğer gruplardan daha çok görülmektedir (p=0,02).

Tablo.8. Eşlerin kadınları dövme nedenleri

	Arap- Aleviler (n=90)		Türk- Sünniler (n=90)		Rum- Ortodokslar (n=90)		Toplam (n=270)	
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*
Dövmez	44	48,9	8	8,9	14	15,5	66	24,4
	P<0,00001							
Eşimle inatlaşırsam,	14	15,5	15	16,8	7	7,8	36	13,3
	P=0,160							
Ailedeki maddi sıkıntı	5	5,6	3	3,3	5	5,6	13	4,8
	P=0,723							
Eşime hesap sorarsam	5	5,6	3	3,3	4	4,4	12	4,4
	P=0,769							
Eşim başkalarının sözüne inanırsa	8	8,9	14	15,5	12	13,3	34	12,6
	P=0,389							
Her şey için**	14	15,5	16	17,8	19	21,1	49	18,2
	P=0,622							
Yanıtsız	0	0	31	34,4	29	32,3	60	22,3
TOPLAM	90	100,0	90	100,0	90	100,0	270	100,0

*Sütun yüzdesi kullanılmıştır.

**Kadının sükunetine, horlaması, cinselliği reddetmesi, çocuğunu dövmesi, çocuğunu tek başına Dr. Götürmemesi, v.b.

Tablo.8’de Kadınların şiddetle ilgili deneyimleri ve tutumlarından “Kocanız sizi en çok neden döver” sorusuna kadınların verdikleri cevaplar yer almaktadır. Kadınlar bu soruya en çok (%24,4) “Dövmez”, ikinci sırada (%22,3) “Yanıtsız” ve üçüncü sırada “Her şey için (%18,2)” cevabını vermişlerdir.

Kadınların verdikleri cevaplar etnik gruplara göre incelendiğinde gruplararası fark dövmez diyenler için anlamlı bulunmuştur. Türk-Sünni ve Rum-Ortodoks kadınlar bu soruyu yanıtlamaktan kaçınmışlardır. Dayak kadınların gurunu incitmekte ve bu konuyu gizli olarak görmektedir. Kadınların çoğu da bu konuyu olağanlaştırdıkları için önemsememişlerdir. Sahada görüşmeler esnasında, kadınlar dayanın bütün ailelerde olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo.9. Kadınların dayaağı hakkettiklerini düündükleri durumlar

	Arap- Aleviler (n=90)		Türk- Sünniler (n=90)		Rum- Ortodokslar (n=90)		Toplam (n=270)	
	Sayı	%**	Sayı	%**	Sayı	%**	Sayı	%**
Hak etmez	34	37,7	31	34,5	38	42,2	103	38,1
P=0,559								
Evini ihmal ederse	6	6,7	4	4,4	5	5,6	15	5,6
P=0,809								
Çeşitli konularda eşine karşı gelirse*	32	35,6	48	53,4	33	36,7	113	41,8
P=0,026								
Kadın kocasını aldatırsa	12	13,3	2	2,2	10	11,1	24	8,9
P=0,214								
Kadın tartışmada haksızsa veya yalan söylese	6	6,7	2	2,2	3	3,3	11	4,1
P=0,291								
Yanıtsız	0	0	3	3,3	1	1,1	4	1,5
TOPLAM	90	100,0	90	100,0	90	100,0	270	100,0

**Sütun yüzdesi kullanılmıştır.

*Cinselliği reddetme, eşinin hoşlanmadığı insanlarla görüşme

Tablo.9’da kadınların şiddetle ilgili deneyimleri ve tutumlarından “Kadın dayaağı hangi durumda hak eder?” sorusuna kadınların verdikleri cevaplar yer almaktadır.

Kadınların %38,1’i kadınların hiçbir durumda dayaağı hak etmediklerini ifade ederken %61,9’u kadınların bazı durumlarda dayaağı hak ettiklerini belirtmişlerdir. Bu durumlar kadınlara göre; en çok “Kadın eşine çeşitli konularda karşı gelirse (%41,8)”, ikinci sırada “kadın kocasını aldatırsa (%8,9)” ve üçüncü sırada “Ev işlerini ihmal ederse (%5,6)” cevabını vermişlerdir.

Bu soruyu yanıtlarken kadınların yaşam biçimlerinin yanıtlarında etkili olduğunu görmekteyiz. Örneğin Türk-Sünniler kadınların çeşitli konularda eşlerine karşı gelmeleri halinde dövülebileceğine inanmaktadırlar (p=0,026).

Tablo.10 Kadınların eşlerinden dayak yemelerine ilişkin görüşleri

	Arap- Aleviler (n=90)		Türk- Sünniler (n=90)		Rum- Ortodokslar (n=90)		Toplam (n=270)	
	Sayı	%**	Sayı	%**	Sayı	%**	Sayı	%**
Çok kötü	38	42,2	67	74,5	54	60,0	159	58,9
P=0,0006								
Ayıp ve Günah	9	10,0	2	2,2	4	4,4	15	5,6
P=0,637								
Haksızlık	11	12,2	3	3,3	7	7,8	21	7,8
P=0,838								
Kadın hak ediyorsa gerekli	16	17,8	8	8,9	14	15,6	38	14,1
P=0,203								
Erkeğin zayıflığı	16	17,8	9	10,0	10	11,1	35	12,9
P=0,243								
Yanıtsız	0	0	1	1,1	1	1,1	2	0,7
TOPLAM	90	100,0	90	100,0	90	100,0	270	100,0

**Sütun yüzdesi kullanılmıştır.

Tablo.10’da Kadınların şiddetle ilgili deneyimleri ve tutumlarından “Kadınların eşlerinden dayak yemelerini nasıl değerlendirirsiniz” sorusuna kadınların verdikleri cevaplar yer almaktadır. Kadınlar bu soruya en çok (%58,9) “Çok kötü”, ikinci sırada “Hak ediyorsa gerekli (%14,1)” ve üçüncü sırada “Erkeğin zayıflığı (%12,9)” cevabını vermişlerdir.

Kadınların verdikleri cevaplar etnik gruplara göre incelendiğinde gruplararası fark anlamlı bulunmuştur. Dayağın çok kötü bir şey olduğunu en çok Türk-Sünniler ifade etmişlerdir (p=0,0006).

Tablo.11 Kadınlara göre dayak atan eşlerin değerlendirmesi

	Arap- Aleviler (n=90)		Türk- Sünniler (n=90)		Rum- Ortodokslar (n=90)		Toplam (n=270)	
	Sayı	%**	Sayı	%**	Sayı	%**	Sayı	%**
Sorunlu erkekler*	13	14,5	29	32,2	25	27,8	67	24,9
	P=0,016*							
Kötü alışkanlığı olan****	35	38,9	32	35,6	31	34,5	98	36,2
	P=0,812							
İşsiz olan	8	8,9	2	2,2	2	2,2	12	4,4
	P=0,43							
Psikolojisi bozuk olan	12	13,3	6	6,7	12	13,3	30	11,1
	P=0,259							
Diğer***	10	11,1	7	7,8	8	8,9	25	9,3
	P=0,734							
Tüm erkekler	12	13,3	12	13,3	9	10,0	33	12,2
	P=0,732							
Yanıtsız	0	0	2	2,2	3	3,3	5	1,9
TOPLAM	90	100,0	90	100,0	90	100,0	270	100,0

**Sütun yüzdesi kullanılmıştır.

*Sorunlu erkekleri kadınlar; bencil, cahil, geri zekalı, anlayışsız olarak tanımlamışlardır.

**Diğer erkekler; Eşi hak eden, şiddet gören olarak tanımlamışlardır.

****Kötü alışkanlığı olan: İçki, kumar v.b. alışkanlığı olan erkeklerdir.

Tablo.11’de Kadınların şiddetle ilgili deneyimleri ve tutumlarından “Hangi erkekler döver?” sorusuna kadınların verdikleri cevaplar yer almaktadır. Kadınlar bu soruya en çok “kötü alışkanlığı olan (%36,2)”, ikinci sırada “Sorunlu erkekler (%24,9)” ve üçüncü sırada “Tüm erkekler (%12,2)” cevabını vermişlerdir.

Kadınların verdikleri cevaplar etnik gruplara göre incelendiğinde gruplararası fark anlamlı bulunmuştur. Örneğin, Türk-Sünniler en çok sorunlu erkeklerin dövdüklerine inanmaktadırlar (p=0,016).

5.TARTIŞMA

Kadınların ve eşlerinin bazı temel tanımlayıcı özellikleri

Araştırmada okuma-yazma bilmeyen ve ilkokulu bitiremeyen kadınların oranı %24,1 olarak bulunmuştur. Okuma-yazma bilmeyen ve ilkokulu bitiremeyen eşlerin oranı % 9,6'dır. Türkiye'de bu oran kırsal nüfusta kadınlar için %48,8, erkekler için %30,5'tir. Akdeniz bölgesinde kadınlar için %40,9, erkekler için 24,6'dır (TNSA 2003). Hatay İli'nde eğitim durumu Türkiye ortalamasının üzerindedir. Ancak görüldüğü gibi eğitim seviyesi istenilen seviyelerde değildir. Verilerden de anlaşılacağı gibi erkeklerin eğitim durumları kadınların eğitim seviyesinden daha yüksektir. Bu sonuç, toplumda düşük olan kadının statüsünü göstermektedir. Kadınların boyun eğmesini sağlamak için kullanılmaktadır. çünkü eğitim kadının şiddete maruz kalmasını ve şiddet ortamında daha uzun süre kalmasını etkileyen durumlardan birisidir (Polat, 2002, Sev'er, 1999).

Araştırma; Hatay'da kadınların %49,3'ünün erken evlilik yaptığını saptamıştır. Erken evliliklerin; Türk-Sünni kadınlarda, Arap-Alevi ve Rum-Ortodoks kadınlarından daha yüksek olduğunu ortaya çıkarmıştır. Her üç grupta yapılan erken evlilik oranı gelişmemiş ülkelerin verileri ile benzerlik göstermektedir (Mahmud, 2006, UNICEF, 2006, ICRW, 2004, UN, 1995). Kadınların erken yaşta evlendirilmeleri toplumsal konumlarının iyi olmadığını göstermiştir. Kadınların erken yaşta evlendirilmeleri çeşitli sağlık sorunlarına, kadınların eşlerinden çekinmelerine, şiddeti yaşamalarına ve şiddeti haklı bulmalarına yol açmaktadır (Mahmud, 2006, ICRW, 2004, UNICEF, 2006, UN, 1995).

Geniş aile tipi, Türk-Sünni ve Rum-Ortodokslarda yaygın bulunurken Arap-Alevilerde %3,3 kadar düşüktü. Bu geleneğin Arap-Alevilerde devam etmemesinin nedeni; kız isteme-verme geleneklerinde kızın ayrı evde yaşaması koşulu olabilir. Bu düşünce hem kız tarafında, hem de erkek tarafında, kabul görmemektedir.

Hataylılar geçimlerini tarım, yurtdışında işçilik, farklı şehirlerde esnafılık vb. işlerle sağlamaktadırlar. Geliri sağlama biçimi gruplarda farklılık göstermektedir. Arap-Alevi erkekler, genellikle orta doğu ülkelerinde, Rum-Ortodoks erkekler batı ülkelerinde işçi olarak çalışmaktadırlar. Türk -Sünni erkekler ise çoğunlukla tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadırlar.

Araştırmada; Alkolün şiddetle bilinen etkisinden yola çıkılarak eşlerin alkol kullanma durumları sorgulanmıştır. Buna göre Arap Alevi ve Rum Ortodoks erkeklerin Türk Sünni erkeklerden daha çok alkol kullandıkları tespit edilmiştir. Bunun nedeni; Arap-Alevi ve Rum Ortodokslar için dini bir sakınca ya da bir yasak bulunmamaktadır. Dini bayramlarını kutlarken ve/veya ibadet ederken bile alkol tüketmektedirler. Alkollü içecekler, Arap-Alevi ve Rum Ortodokslar tarafından rahat temin edilir ve herkesin dolabında en az bir çeşit alkollü içecek bulunur. Türk Sünnilerde ise içki günah sayılır, içki kullanan kişiler ayıplandığından genellikle içkiden uzak durulmaya çalışılır.

Bu çalışmada alkol kullanımı, eşlerin eğitim durumları, sosyo-ekonomik durum, kadınların eğitim durumu, kadın ve erkeğin çocuklukta yaşadığı şiddet, ebeveyn kavgalarına şahit olmak, şiddeti etkileyen faktörler olarak bulundular. Yapılan diğer çalışmalar da bu durumların şiddeti arttırdıklarını göstermişlerdir (Vahip, 2006, Balci, 2005, Flick, 2005, Turhan, 2005, Polat, 2002, Sev'er, 2002, İçli, 1995).

Kadınların şiddet deneyimleri

Araştırma kapsamına alınan kadınların şiddet deneyimleri ve kadınların maruz kaldıkları şiddet türleri irdelenmiştir. Araştırmanın bulguları ışığında şiddet deneyimi ve şiddet görme yüksek bulunmuştur (%93,0). Bu durum araştırma kapsamına alınan Arap Aleviler, Türk Sünniler, Rum Ortodokslarda farklılık göstermemiştir.

Türkiye de Mor çatının 90–96 yılları arasında 1259 kadınla yaptığı bir çalışmada kadınların %82.2'sinin şiddet ortamında yaşadığı tespit edilmiştir (Danık, 2004). Dünyada yapılan çalışmalara göre;2000–2003 yılı 10 ülke 15 şehirde yapılan bir çalışmada kadınların %75.9'u aile içi şiddet görmüştür. En az şiddet gören kadınlar Japonya'da (%15), en fazla (%71) Etiyopya'da görülmüştür (Perez ve ark., 2006). 48 ülkede yapılan araştırmalara göre kadınların %10-69'u yaşamlarının herhangi bir dönemde eşlerinden şiddet görmüşlerdir (Garcia, 2006).

Araştırma kapsamına alınan kadınların yaşamları boyunca kadına yönelik aile şiddete maruz kalma durumları diğer çalışmalarla uyumlu olmasına karşın yinede daha yüksektir. Elde ettiğimiz şiddet verilerinin yüksek çıkmasının nedeni; verilerin bizzat araştırmacı tarafından toplanmasının yanı sıra, araştırmacının yöreyi iyi bilmesi, dil sorunu yaşamaması, üç kültüre yabancı olmaması, bayan olması ve

karşılıklı güvenli sağlamak için toplum liderlerinden destek almış olması olarak değerlendirilebilir.

Araştırmamızda kadınların %84.4'ü yaşamları boyunca en az bir kere duygusal şiddete maruz kalmışlar.

Duygusal şiddet; şiddet türleri arasında en çok yaşanan şiddet çeşididir (Savaş, 2003, Kaya, 2006). Çünkü duygusal şiddet diğer şiddet türleri ile iç içedir. Araştırma verilerimiz dünya da ve Türkiye de yapılan şiddet çeşitleri ile uyumludur. Türkiye’de yapılan çalışmalarda duygusal şiddet oranları birbirine benzemekte ve bu oran %60-85 arasında değişmektedir (Başbakanlık Araştırması, 2000, İçli, 1995, Turhan ve ark.,2005.).

Dünyada yapılan diğer araştırmalarda da %60-80 arasındadır. Bu durum dünyada da benzer aralıkta olduğunu göstermektedir. (Garcia, 2006, Navet, 2006, Amoakohene, 2004)

Bu çalışmada; duygusal şiddet türlerinden en çok yaşanan “eşin kadına vurma amaçlı el kaldırması(%61,9)”, ikinci sırada “kadını bakışlarla sindirme (%61,5)” ve üçüncü sırada “kadını dövme amaçlı üzerine yürümesi (%61,1)” yer almaktadır.

Duygusal şiddet çeşitleri de sıralamada her ne kadar farklılık gösterse de literatürlerde yüzdelik dilim olarak benzerdirler (Hindin J, 2003, Wu J ve ark.,2005). Bunun anlamı bütün duygusal şiddet çeşitleri her üç grupta yaşanmaktadır.

Cinsel şiddet Arap-Aleviler (%92,2) ve Rum-Ortodokslarda (%82,2) benzerlik gösterirken Türk-Sünnilerde (%68,9) farklılık göstermiştir. Bu farklılık kültürel yapıdan kaynaklanan; cinselliğin mahrem olarak görülmesi, cinsellikte geleneksel açıdan erkeğin isteklerine uyum sağlama ve erkeğe hürmet etme düşüncesinin yaygın yaşanması ve bu doğrultuda erkeğin reddedilemeyeceği görüşü, cinselliğin erkeğe özgü bir durum olduğu düşüncesi ve kadın olmanın gereklerinden biri erkeğin cinselliğini karşılamanın temel alınması gibi düşünce tarzlarının Türk-Sünnilerde daha fazla olabileceği düşüncesiyle açıklanabilir. Cinsel şiddet yapılan diğer çalışmalarda daha düşük oranlarda hesaplanmıştır. Erzurum’da cinsel şiddet %28.3 olarak hesaplanırken, Elazığ’da kadınların %16.9’u cinsel şiddete maruz kaldığı ortaya çıkmıştır (Ünal, 2005, Turhan, 2005, Deveci, 2005). Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu cinsel şiddet oranını %9.1 olarak hesaplamıştır. cinsel şiddet oranlarına bakıldığında Dünyadaki verilerle Türkiye’deki verilerin benzer olduğu

bulunmuştur (Tjaden ark., 2005, Garcia, 2006, Amoakohene, 2004). Ancak, bizim çalışmamızda cinsel şiddet oranı daha yüksektir. Bunun nedeni ise, aile içi cinsel şiddetin şiddet türleri arasında en mahremi olarak görülmesi ve kayıtlara daha az yansımaları olabilir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların etnik gruplarına göre maruz kaldıkları cinsel şiddet türleri karşılaştırılmıştır. Birinci sırada; “cinsel ilişkiyi reddetmeleri durumunda eşlerinin kendilerine kızdıklarını ve/veya dövdüklerini” ifade etmişlerdir (%57,0). İkinci sırada “Kadınlar istemedikleri cinsel ilişkiyi yaşamak zorunda kaldıklarını” ifade etmişlerdir (%50,0). Kadınların bu olumsuz deneyimleri, her üç grupta yaşanmasına karşın Arap-Alevilerinde daha yaygındır. Bunun nedeni; Arap-Alevi kadınların bunu daha rahat dile getirebilmiş olmaları olabilir.

Bu çalışmada fiziksel şiddet oranı, %65.1 olarak hesaplanmıştır. Türkiye’deki diğer araştırmada; Türkiye Başbakanlık Kurumu’nun ülke genelinde yaptığı çalışmada fiziksel şiddet %34 (Başbakanlık A.A, 1994), 2001’de yapılan bir çalışmada ise fiziksel şiddet %54 olarak hesaplanmıştır (Kadın Sorunları Araştırması 2001). Sivas’ta evli kadınlar üzerinde yapılan çalışmalarda kadınların %40.7’sinin aile içi şiddete maruz kaldıkları görülmüştür (Tel, 2002). Dünya da Bangladeş’te 2000- 2004 yılları arasında yapılan bir araştırmada kadınların %40’ının fiziksel şiddete maruz kaldığı ortaya çıkmıştır (Navet, 2006).

Fiziksel şiddet türleri arasında kadınlar bizim çalışmamızda birinci sırada dayak, ikinci sırada yüzüne tokat, üçüncü sırada tartaklanma yer almaktadır. Yapılan çalışmalar fiziksel şiddet çeşitlerinin sıralamada farklılık göstermesine karşın bütün fiziksel şiddet çeşitleri yaşanmaktadır (Savaş, 2003, İçli, 1995).

Fiziksel şiddet çeşitlerinden ölümcül olan kesici delici alet kullanımı bu araştırmada % 16.7 olarak bulunmuş. Literatürlerde de benzer sonuçlara rastlanmıştır (Aziz, 1994).

Araştırmada kadınların %37,0’si yaşamları boyunca en az bir kere ekonomik şiddete maruz kaldıklarını ifade etmişlerdi(Arap-Aleviler %34,4, Türk-Sünniler %30,0, Rum-Ortodokslar %37,8). Ekonomik şiddet her üç grupta da benzerdir.

Ekonomik şiddet, diğer şiddet türlerine oranla literatürlerde daha az sorgulanmıştır. Dünya da yapılan çalışmalarda ekonomik şiddeten ziyade şiddetin ülke ekonomisine verdiği zararlar araştırılmıştır (Sidibe, 2006).

Şiddet sonrası sağlık kuruluşlarından yardım alma, gruplararası da farklılık göstermektedir. Sağlık kuruluşlarından en çok Rum-Ortodokslar yararlanırken, Türk-Sünni ve Arap-Alevi kadınlar neredeyse hiç yardım almamaktadırlar. Bunun nedeni Rum-Ortodoks kadınların sözlü olarak ifade ettikleri gibi günlük yaşamda sağlık kuruluşlarını daha çok kullanmaları olabilir. Türkiye geneli yapılan çalışmada kadınların %11,2'si (İçli, 1995) ve Bangladeş'te kadınların %2'si (Navet, 2006) şiddet sonrası sağlık kuruluşlarından yardım aldıklarını ifade etmişlerdir. Verilerden de anlaşıldığı gibi kadınlar şiddet sonrası sağlık kuruluşlarına çok az başvurumaktadırlar.

Kadınların Şiddete İlişkin Görüşleri

Kadınların %85,9'u dayaağı kötü bir şey ve kadına yapılan haksızlık olarak görmektedirler. Ancak kadınların %61,9'u bazı durumlarda dayaağın gerekliliğine inanmaktadırlar. Dayaağın bazı durumlarda gerekliliğine en çok Türk-Sünniler inanırken (%65,5), en az Rum-Ortodokslar inanmaktadırlar (%57,8).

Şiddet daha önce belirtildiği gibi; eğitim, erken yaş evliliği, ailede şiddete tanıklık etmiş olmak ve ekonomik faktörlerden etkilenmektedir. Hatay'da yaşayan bu üç grup yaşam biçimleri ve kendi finansmanlarını sağlama yönünden birbirlerinden farklılaşmaktadırlar. Batı ülkelerinde çalışan ve Batı'nın yaşam biçimine tanıklık eden Rum-Ortodoks erkekler, olumlu öğrenimlerini zaman içerisinde diğer gruplardan bir adım önde olmak üzere kadınlara yaşatmaktadırlar. Kadına ekonomik, sosyal ve özel yaşamda destek sağlamaları kadınların kendilerini daha iyi tanımalarına ve yaşama daha pozitif bakmalarına yol açmaktadır. Kadınların görüşlerinden de anlaşılaacağı gibi, kadınlar şiddetin nedenlerinin kadınlardan çok erkeklerden kaynaklandığını vurgulamışlardır.

Arap-Alevi ve Türk-Sünni kadınlar Rum-Ortodoksların aksine kadına uygulanan aile içi şiddetin sorumlusu olarak kendilerini görmektedirler. Bu durum sosyal yaşam açısından irdelendiğinde, Arap-Alevi erkekler Ortadoğu ülkelerinde çalışmaktadırlar. Kadınların sokağa çıkamadığı ve kadının hiçbir hakkının olmadığı bu ülkelerden etkilenmektedirler. Tarımla uğraşan ve kapalı toplum özelliği gösteren Kışlak Beldesi'nin erkekleri daha çok geleneksel yapıyı benimsemektedirler. Durum böyle olunca çok suçlanan kadın kendisini suçlu olarak görmektedir.

Kadınlar, genel olarak şiddet görme nedenlerini şöyle açıklamaktadır; Arap-Aleviler ve Türk Sünniler “ kadınların eşleri ile inatlaşmaları”, Rum-Ortodokslar ise “erkeğin gözünün dışarıda olması”na bağlamışlar. Arap-Alevi ve Türk-Sünni kadınlar, eşlerle tartışılmamasını, eşe cevap verilmemesini ve kadının kadınlık görevlerini (yemek yapma, çocuk bakmak, v.s) yapması gerektiğini görüşme esnasında sözlü olarak vurguladılar. Rum-Ortodoks kadınlar şiddet nedenlerini erkeklerden kaynaklandığını düşünmektedirler.

Arap-Alevi kadınlar eşlerinin genellikle kendilerini “dövmediklerini” ifade etmelerine karşın fiziksel şiddet, Arap-Alevi kadınlarda en yüksek seviyede bulunmuştur. Bunun nedeni; kadınların şiddet olayını hatırlayarak tekrar yaşamak istememeleri, şiddeti ayıp olarak görüp başkaları ile paylaşmak istememeleri veya şiddetin her ailede yaşandığını varsayarak kabullenmiş olmaları olabilir.

Türk-Sünni ve Rum-Ortodoks kadınlar, eşlerinin kendilerini dövme nedenlerini çoğunlukla “yanıtsız” bırakmışlardır. Kadınların bu yanıtları; yaşanan şiddeti örtmeye çalışmaları, şiddetin kadını incittiği ile ilgilidir. Bazıları da “yedikleri bir tokadı şiddet olarak” algılamamaktadır.

Kadınlar, şiddet uygulamasını bazı durumlarda haklı bulmaktadırlar. Bu durumlar; kadının çocuklarını ve evini ihmal etmesi, kocaya karşılık vermesi, kocanın sözünü dinlememesi, erkeğin yaşadığı ekonomik sıkıntılardır. Şiddetin uygulanmasını haklı gösteren bu nedenler literatürlerdekiyle uyumludur. Yalnızca sıralamaları değişmektedir (TNSA 2003, Saka ve ark., 2005, Turhan, 2005, Hindin, 2003, Polat, 2002).

Son olarak kadınlar şiddet uygulayan erkekleri, kötü alışkanlığı olan (alkol kullanma, madde bağımlılığı, vs.), psikolojisi bozuk ve işsiz erkekler olarak tanımlamışlardır. Bu tanımlamalar, şiddet uygulayan erkeklerin özellikleri ile benzemektedir (Tjaden ve ark., 2005, Subaşı, 2003).

6-SONUÇ

1-Kadına yönelik aile içi şiddet her toplumda yaygındır. Araştırma kapsamına alınan her üç grupta kadına yönelik aile içi şiddet ve şiddet türleri yaygın bulunmuştur. Ayrıca toplumlarda yaşanan kadına yönelik aile içi şiddetin kayıtlarda yer alan şiddeten daha yüksek olduğu tahmin edilmektedir. Bu çalışmada öngörüler doğrultusunda aile içi şiddet literatürlerde belirlenenden daha yüksek çıkmıştır.

2-Araştırma sonuçlarına göre; cinsel şiddet Türk-Sünnilerde daha düşük çıkmış gibi görünse de, bunda asıl nedenin Türk-Sünnilerin; cinselliği mahrem olarak görmeleri, cinsellikte geleneksel açıdan erkeğin isteklerine uyum sağlama ve erkeğe hürmet etme düşüncesini benimsemelerinden kaynaklandığı anlaşılmıştır. Sonuç olarak farklı etnik gruplarda, kadına yönelik aile içi şiddete farklılık yoktur. Ancak gruplarda şiddet nedenlerinin farklı olduğu ortaya çıkmıştır.

Şiddeti arttıran etmenler arasında eğitim durumu, erken yaş evlilikleri ve eşlerin alkol kullanım durumları önemli gösterilmektedir. Araştırmamızda bu etkenlerle ilgili sonuçlar aşağıdadır.

3-Kadınların eğitim durumları düşüktür. Yüksekokulda okuma oranı Rum-Ortodokslarda daha yüksektir

4-Kadının konumu ile ilgili olarak özellikle Türk-Sünnilerde erken yaş evlilikleri ve akraba evlilikleri yaygındır.

5-Erkeklerde alkol bağımlılığı sorgulanmamış ancak alkol kullanımı yüksek bulunmuştur. Alkol kullanımı Arap-Alevi ve Rum-Ortodokslarda Türk-Sünnilere göre daha yüksektir.

6-Şiddet sonrası sağlık kuruluşlarından yardım alma gruplararası farklılık göstermektedir. Sağlık kuruluşlarından en çok Rum-Ortodokslar yararlanırken, Türk-Sünni ve Arap-Alevi kadınlar neredeyse hiç yardım almamaktadırlar.

7-Kadınların büyük çoğunluğu dayaağı kötü bir şey ve kadına yapılan haksızlık olarak görmektedirler. Ancak kadınların önemli bir kısmı bazı durumlarda dayaağın gerekliliğine inanmaktadırlar.

7-ÖNERİLER

1-Son yıllarda kadına yönelik aile içi şiddetin önlenmesi için; resmi ve sivil kuruluşların çalışmaları yasal düzenlemelerin yapılmasını sağlamıştır. Ancak yasalar tam anlamıyla uygulanamamıştır. Kadına yönelik aile içi şiddetin önlenmesi öncelikle yasaların uygulanmasına bağlıdır.

2-Kadınların eğitim ve ekonomik durumlarının düşük olmaları kadınların şiddet görmelerini arttırmakta ve şiddet ortamında daha uzun süre kalmalarına yol açmaktadır. Bu durumu engellemek için kadın eğitimine ağırlık verilmesi yanında , kadın sığınak sayıları arttırılmalı ve kadınlara iş olanakları sağlanmalıdır.

3-Kadına yönelik aile içi şiddeti önlemek ve hoş görülmediği bir ortam yaratmak için; sağlık personelinin bu konuda bilgilendirilmesi ve topluma eğitim yapması ve yazılı-görsel basının desteği ile kadına yönelik şiddete karşı bireysel ve toplumsal duyarlılık arttırılmalıdır.

4-Kadına yönelik aile içi şiddet farklı etnik gruplarda farklılık göstermemesine karşın, şiddet nedenleri farklılık göstermektedir. Bağlı olarak ülkemizde şiddet görme nedenlerini inceleyen araştırmalara ihtiyaç vardır.

8-KAYNAKLAR:

- AĞRIDAĞ G, “Kadına Yönelik Şiddet”, Kent ve Sağlık Sempozyumu Sunumu, 7 Haziran 2006, Bursa
- AKAT Ö, “Niş Pazarlama Kapsamında, “Gözardı Edilmiş Kadınlar”ın Türkiye’deki Konumu Üzerine Basın Ağırlıklı Bir Araştırma”, <http://www.danismend.com/>
- AMOAKOHE M.I, “Violence Against Women In Ghana: A Look Women’s Receptions And Review Of Policy And Social Responses”, Social Science&Medicine, Volume 59, Issue 11, December 2004, Pages 2373-2385
- AYTAÇ S, “Çalışma Yaşamında Kadın”, <http://aile-hekimligi.uludag.edu.tr/2077-10.html>, 28/02/2007
- AZİZ A, “1993 Yılında Türk Basınında Kadınlara Yönelik Şiddetin Yer Alış Biçimi”, Medya Şiddet ve Kadın, Ankara 1994
- BALCI Y G, AYRANCI U, Physical Violence Against Women: Evaluation Of Women Assaulted By Spouses Volume 12, Issue 5, October 2005, Pages 258-263, Available Online 13 April 2005
- BUDAK S, Psikoloji Sözlüğü, Bilim Sanat Yayınları, Syf:280, Ankara,
- VELZBOER M, Novick S, Novick J “Violence Against Women in the Americas A violation of human rights and an international public Health problem”, photo by Susan Meiselas/Magnum Photos, Inc. Volume 5-no.2-2000
- CARNEY M, Buttell F, Dutton D, “Women Who Perpetrate Intimate Partner Violence:A Review Of The Literature With Recommendations For Treatment”, Aggression And Violent Behavior, Volume12, Issue 1, January-February 2007, Pages 108-115
- CDC, National responses to preventing violence and unintentional injuries , 2006 <http://www.cdc.gov/ncipc/factsheets/ipvfacts.htm>
- CELBIŞ O, Gökdoğan Mr, Kaya M, Güneş G, Review Of Forensic Assessments Of Female Referrals To The Branch Of Legal Medicine, Malatya Region Turkey 1996-2000 Volume 13, Issue 1, January 2006, Pages 21-25
- CHAN M, “Third Milestones of a Global Campaign for Violence Prevention Report 2007” http://whqlibdoc.who.int/publications/2007/9789241595476_eng.pdf

- CRANDALL M, Nathens A B, Kernic M A, Holt V I, Rivara F P, “Predicting Future Injury Among Women In Abusive Relationships”, Journal Of Trauma-Injury Infection And Critical Care”, 2004;56(4):906-12
- CRW and its partners conducted a survey on the well-being of adolescents in the states of Bihar and Jharkhand, India in 2004, http://www.icrw.org/docs/2006_cmtoolkit/cm_all.pdf
- DANIK Ş, Kadına Yönelik Şiddet, KSSGM, Bakanlıklar, Ankara, 2004
- DAVİD A, Wolfe, Jaffe P, “Prevention of Domestic Violence and Sexual Assault” <http://www.vawnet.org/DomesticViolence/Research/VAWnetDocs/ARPrevention.pdf>
- DEMREN B Ş, “Şiddet ve Şiddetin Kurbanı Kadınlar; Aile İçi Şiddet”, 2005, www.sosyalhizmetuzmani.org/aileicisiddet.htm - 71k
- DEVECİ E, Açıık Y, Gülbayrak C, Tokdemir M, “Elazığ İl Merkezinde 15–49 Yaş Evli Kadınların Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Durumları”, Toplum Ve Hekim Dergisi, Mayıs-Haziran 2005, Syf:229-234
- DİYANET VAKFI, Nisa Süresi Meali, www.geocities.com/IslamPencereleri/mealler_ve_ayetler.htm - 28k
- DOĞAN B, Müftü G, Bertan M, “İnsan Hakları, Kadın Hakları ve Çocuk Hakları” ,Halk Sağlığı Temel Bilgiler, Güler Ç, Akın L, 2006, syf:1202-1228
- DOĞRUEL F, İnsaniyetleri Benzer, İletişim yayınları, 2005
- DUMLU Ö, Elmalı H, Kur’an-I Kerim’in Türkçe Anlamı, İzmir İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ekim 2004
- DURUGÖNÜL E, “Türk Kültürel Kimliğin Kurgulanması ve Sorunlar”, III.Ulusal Sosyoloji Kongresi, Ankara, 2001, Sosyoloji Derneği Yayını
- ERKAN R, Bozgöz F, Kadına Yönelik Şiddetin Sosyo-Ekonomik Boyutu: Diyarbakır Örneği, Akademi Dergisi, 2004
- ERKAN R, “Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nin Etnik yapısı Üzerine Bir İnceleme”, Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, Cilt:8, Sayı:1, 2005, syf:57-85
- ERİKSEN T H, Etnisite ve Milliyetçilik, Çeviren: Uşaklı E, Avesta Yayıncılık, 1.Baskı, 2004

- ERGİN N, Bilgel N, “Bursa İl Merkezinde Kadınlara Yönelik Şiddetle İlgili Durum Saptaması Araştırması”, Hemşire ve Ebeler İçin Hemşire Dergisi. 51(1-2):12-16, 2001.
- EROL N, Kılıç C, Ulusoy M, Keçeci M, Şimşek Z, “Türkiye Ruh Sağlığı Profili Raporu”, T.C. Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü. 1. Baskı, Ankara: Eksen Tanıtım Ltd. Şti., 1998
- ERYILMAZ G, Aile İçi Şiddet, “Kadın Sağlığı ve Hemşirelik”, C.Ü Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi 2001, 5 (2)
- FERGUSON D M, Boden J.M, Horwood L.J, Examining The İntergenerational Taransmission Of Violence İn A New Zeland Bird Cohord Volume 30, İssue 2, February 2006, Pages 89-108
- FROMM E, İnsandaki Yıkıcılığın Kökenleri, Çeviren: ALPAGUT Ş-1,2, Payel Yayınları,2.Baskı, Nisan 1995
- FROMM E, Sevginin ve Şiddetin Kaynağı, Çeviren: Salman Y, İçten N, Payel Yayınları, 6.Baskı, Şubat 1994
- FLİCK A, Paavilainen E, Asted-Kurki, Survival Of İntimate Partner Violence As Experienced By Women, Journal Of Clinical Nursing 14, 383-393 2005,
- FİSHWİCK N J, “Assement Of Women For Partner Abuse”, JOGNN, 27(6):661-670, http://www.ncbi.nlm.nih.gov/sites/entrez?cmd=Retrieve&db=PubMed&list_uids=9836161&dopt=Abstract
- GARCÍA C-Moreno, Jansen H, Elisberg M., Heise L, prof: “Charlotte Watts and on behalf of the WHO Multi-country Study on Women’s Health and Domestic Violence aganist Study TeaM, Prevalence of intimate partner violence: findings from the WHO multi-country study on women’s Health and domestic violence”, The Lancet, Volume 368, İssue 9543, 7 October 2006-13 October 2006, Pages 1260-1269
- GELEGEN D G, “Kadına Yönelik Şiddetin Tarihçesi Nedenleri Çözüm Önerileri”, Kadına Yönelik Şiddet ve Hekimlik Sempozyumu, (s:13-16) (16-17 Kasım 2007 Ankara
- GÖKSU E, “İnsanlık Tarihinin Değişmeyen Fenomenleri: “Şiddet ve Savaş”, http://www.kku.edu.tr/~fen_edebiyat/tarih/yayin/fenomen.htm, 2006

- GÜRSOY E, “Kızlık Zarı Muayenesi\Bekâret Denetimi” ,Toplumsal Cinsiyet, Sağlık ve Kadın, HÜKSAM, 2003, syf:265
- GÜLER N, Tel H, Tuncay F.Ö, “Kadının Aile İçinde Yaşana Şiddete Bakışı”, C.Ü Tıp Fakültesi Dergisi 27 (2): 51-56 2005
- HANCIOĞLU A., ERGÖÇMEN B A, “Kadınların Temel Özellikleri ve Statüleri”, Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması, (s:33-44) ,2003
- HEİSE L, Garcia-Moreno C, “Violence By İntimate Partners” In: Krug E, Dahlberg LL, Mercy JA, Et Al., Editors. World Report On Violence And Health. Geneve (Switzerland):World Health Organization;2002. P.87-121
- HİNDİN M J, “Understanding women’s attitudes towarts wife beating in Zimbabwe”, Bulleton of the World Health Organization, 2003, 81(7)
- İ. DOĞAN, Sosyoloji, Kavramlar ve Sorunlar, İstanbul, 2000, s.170-172
- İÇLİ G T,Ailede Kadına Karşı Şiddet ve Kadın Suçluluğu, Ankara 1995, Bizim Büro Basımevi
- İÇLİ G T, Kriminoloji, Martı Yayınevi, , Ankara, Mayıs 2004, Syf: 409-411
- İSTANBULLU M, Sevgi, Barış ve Hoşgörü Şehri Antakya, Onur Ofset, 2.Baskı, Eylül 2004
- KA-DER-IPP Kadını Siyasette Kadını Güçlendirme Projesi Türkiye’de Kadın , Hareketinin Tarihi, 2006
- KA-MER, Namus Adına İşlenen Cinayetleri Önleme Ve Bu Konuda Toplumsal Duyarlılık Yaratma Projesi Yıllık Çalışma Raporu, , 2004
- KAYA A, “Şiddet ve Cinsel İstismar”, http://www.ankara.edu.tr/kutuphane/kriz_dergisi/c10_s2.pdf, 2006
- KEMERLİ M, “Aile İçinde Kadına Yöneltilen Şiddet”, Kadına Yönelik Şiddet ve Hekimlik Sempozyumu (16-17 Kasım 2004 Ankara) (s:41-58)
- KESER İ, Nusayrılık(Arap Aleviliği), Karahan Kitabevi, 4.Baskı, Temmuz 2005
- KUTSAL KİTAP- İNCİL(LUKA)- (Tevrat,Zebur,İncil),Eski ve Yeni Antlaşma, Acar Matbaacılık, 1. Basım, 2001

- KRUG E, Dahlberg L, Mercy J, Zwi A, Lozano R, “World report on violence and Health”, World Health Organization, Geneva, 2002
http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/full_en.pdf
- MAHMUD S, Amin S, “Girls’ Schooling and Marriage in Rural Bangladesh”, Research in the Sociology of Education Volume15, 2006, Pages 71-99, Children's Lives and Schooling across Societies, Available online 20 July 2006
- NAVET R.T, Azim S, Bhuiya A, Person L A, “Phycital Violence By Husbands: Magnitude, Discelosure And Help-Seeking Behavior Of Women İn Bangladeş”, Social Science&Medicine, Volume 62, Issue 12, June 2006, Pages 2917-2929, Available Online 19 January 2006
- ORHAN Ş, Kadın, Yaz Yayınları, 2005
- ÖNDER A T, Türkiye’nin Etnik Yapısı, Pozitif Yayınları, 6.Baskı, Ekim 2005
- ÖZTÜRK Y, http://tip.erciyes.edu.tr/Ders_Notlari/Dahili_Tip/Halk_Sağliğı/Kadına_yönelik_aile_içi_şiddet, 2005
- PANDA P, Agarwal B, “Marital Violence Human Development And Women’s RopertyStatus İn India”, World Development, Volume 33, Issue 5, May 2005, Pages 823-850
- PAHO, Pan American Health Organization Reguonal Office of the World Health Organization Violence Aganist Women,
<http://www.paho.org/English/ad/ge/VAW2003.pdf>
- PEREZ I S, Castano J P, Kindelan M A, Pinto M P, Barrera M A, Pla A B, De Santiago M L-Hernando, Torrubiano A H, Garralon L M-Ruiz And The Gender Violence Study, Sociodemographic Associations Of Physical, Emotional And Sexual Intimate Partner Violence İn Spanish Women, Volume 16, Issue 5, May 2006, Pages 357-363
- POLAT O, Şiddetin Nedenleri, www.kriminoloji.com, 2002, Erişim tarihi: 2006
- RENNİSON C M, Welchans S, “Intimate Partner Violence” U.S. Department of JusticeOffice of Justice Programs Revised 1/31/02 th,
<http://www.ojp.usdoj.gov/bjs/pub/pdf/ipv.pdf> May 2000, NCJ 178247

- RİCHES D, Antropolojik Açıdan Şiddet, Çeviren:HATATOĞLU D, Basil Blackwell yayınları, 1986
- SAKA G, Ertem M, Çiftçi S, Camuz F, Değer V, İlçin E, “Mardin Kent Merkezinde Yaşayan Kadınlara Yönelik Şiddet ve Kadınların Şiddet Konusundaki Düşünceleri”, 10. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi, Kongre Kitabı, 241, Van, 2006
- SAVAŞ N, AĞRIDAĞ G, “Doğankent Sağlık Eğitim Araştırma Bölgesindeki 15–49 Yaş Kadınların Ruh Sağlığı ve Aile içi Şiddete Maruz Kalma Açısından Değerlendirilmesi Üzerine Bir Çalışma”, Adana 2003
- SELEK P, “Ataerkillik ve Şiddet Kültürü”, Kadına Yönelik Şiddet ve Hekimlik Sempozyumu (s:17-24) (16-17 Kasım 2002 Ankara)
- SEPETÇİOĞLU N, Yaratılış Destanı, Payel yayınları 1969
- SEVER A, Culure Of Honnor, Culure Of Change: A Feminist Analisis Of Honnor Killings İn Rural Turkey Journal Violence Aganist Women An İnternational And İnterdisciplinary Journal 19997 (9) 964-999
- SEV’ER A, “Too Close To Home, Too Toxic For Children: Mental-health Consequences Of Witnessing Violence Against Mothers”, Women’s Health And Urban Life An International And Interdisciplinary Journal, Year 2002, Volume 1, Issue:1, Syf:4-23
- SEVİL Ü, YANIKKEREM E, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, İzmir Güven Kitabevi, 1.Basım, 2006
- SİDİBE-DİOP N, Campbell J C, Becker S, Domestic Violence: Ageinist Women Egypt-Wife Beating And Healt Outcomes Volume 62, İssue 5, March 2006, Pages 1260-1277
- SUBAŞI N, Akın A, “Kadına Yönelik Şiddet Nedenleri Ve Sonuçları” ,Toplumsal Cinsiyet,Sağlık Ve Kadın, HÜKSAM , 2003, Syf:231-249
- SUBAŞI N, “Şiddet, Nedenleri ve Sonuçları” ,Halk Sağlığı Temel Bilgiler, Güler Ç, Akın L, 2006, syf:1246-1261
- T.C BAŞBAKANLIK Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Aile İçi Şiddet, www.aile.gov.tr, Erişim tarihi:2007
- TCK KADIN ÇALIŞMA GRUBU, “Kadın Bakış Açısından Türk Ceza Kanunu”, Nisan, 2003
- TEL H, Gizli Sağlık Sorunu: “Ev İçi Şiddet ve Hemşirelik Yaklaşımları”, C.Ü Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2002, 6 (2)

- TNSA 2003, Aile içi şiddet: “Kadının fiziksel şiddete maruz kalmasına ilişkin olarak tutumu”, syf:40-42
- TJADEN P, THOENNES N, “Full Report Of The Prevalence, Incidence, And Consequences Of Violence Against Women: Findings From The National Violence Against Women Survey”, Washington (DC): Department Of Justice (US); 2000b. Publication No. NCJ183781. (Cited 2005 September 15). Available From:URL: www.ncrjs.org/textfiles1/nij/183781.txt.
- TJADEN P, Thoennes N, “Extent, Nature, And Consequences Of Intimate Partner Violence: Findings From The National Violence Against Women Survey”, Washington (DC): Department Of Justice (US); 2000a. Publication No. Ncj 181867. (Cited 2005 September 15). Available From: URL: www.ojp.usdoj.gov/nij/pubs-sum/181867.htm.
- TURHAN E, Güraksın A, İnandı T, “Erzurum’da Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet”, 3. Ulusal Ana Çocuk Sağlığı Kongresi, (s:264), 22-24, Eylül 2005, İzmir
- ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ, Kadınlara Yönelik Gözaltında Cinsel Şiddete Son, BelgeYayınları, 1.Baskı, Mayıs 2003, Türkiye
- ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ, “Kırılmış Bedenler, Parçalanmış Ruhlar (Kadınlara Yönelik İşkence ve Kötü Muamele)”, 8 Mart 2001, www.amnesty.turkey.org-mmıı-mmıvı, 2006
- UNICEF, “Child protection from violence, exploitation and abuse” http://www.unicef.org/protection/index_earlymarriage.html, erişim tarihi 7.07.2007
- USTA J, Farver J A M, Pashayan N, “Domestic Violence: The Lebanese Experience”, Volume 121, Issue 3, March 2007, Pages 208-219(Ekonomi V.S Şiddet Artat)
- ÜNAL G, “Aile içi Şiddet”, Aile ve Toplum dergisi, Cilt:2, Sayı:8, Ocak-Mart 2005, S:85
- VAHİP I, Doğanavşargil Ö, “Aile İçi Fiziksel Şiddet ve Kadın Hastalarımız”, Türk Psikiyatri Dergisi 2006; 17(2):107-114
- WHO, The United Nations Fourth World Conference on Women Platform for Action Beijing, Chine-September 1995, Action for Equality, Development and Peace Platform For Action,

WU J, Guo S, Qu C., Domestic Violence Against Women Seeking Induced
Abortion In China Volume 72, Issue 2, August 2005, Pages 117-121

WU J, Guo S, Qu C., Domestic Violence Against Women Seeking Induced
Abortion In China Volume 72, Issue 2, August 2005, Pages 117-121

WHO, Violence against women : WHO consultation, Geneva, 5-7 February, 1996,
Consultation on Violence against Women (1996: Geneva, Switzerland),
World Health Organization. Family and Reproductive Health,
FRH/WHO/96.27

WHO, Violence against women : Fact sheet N°239, Revised June 2000

<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs239/en/index.html>

HATAY-SAMANDAĞ İLÇESİNDE FARKLI ETNİK GRUPLARDA KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDET

A-KADINA AİT BİLGİLER

1-Yaşınız...

2-Evlenme yaşıınız.....

3-Öğrenim durumunuz

1-OYD-OY 2-İÖ 3-OO 4-L 5- YO

4-Mesleğiniz

1-Ev dışı gelir getiren 2-Ev dışından gelir getirmeyen

5-Aile tipiniz :

1-Çekirdek 2-Geniş

6-Eşinizle akrabalık durumunuz:

1-Akraba 2-Akraba değil

7- Babanız-annenizi döver miydi?

1-Hiç dövmezdi 2-Bazen 3-Her zaman

15- Anneniz-babanız sizi döverler miydi?

1-Evet 2-Hayır

16-Sağlık güvenceniz var mı ?

1-Yok 2-Emekli-sandığı 3-SSK 4-Bağ-Kur 5-Yeşil-Kart 6-Diğer

B-GÖRÜŞÜLEN KADINLARIN EŞLERİNE AİT BİLGİLER

1-Eşinizin yaşı....

2-Eşinizin öğrenim durumu

1-OYD 2-OY 3-İÖ 4-OO 5-L 6- YO

3-Eşinizin mesleği

1-Düzenli geliri var 2-Düzenli geliri yok

4-Eşiniz alkollü içki kullanır mı?

1-Evet 2-Bazen 3-Hayır

5-Eşinizin babası annesini döver miydi?

1-Evet 2-Bazen 3-Hayır

6-Eşinizin anne-babası onu döverler miydi?

1-Evet 2-Bazen 3-Hayır

11-Eşinizin sağlık güvencesi

1-Yok 2-Emekli-sandığı 3-SSK 4-Bağ-Kur 5-Yeşil-Kart 6-Diğer

C-ŞİDDETLE İLGİLİ SORULAR

1-Sizce kadınlar neden eşlerinden şiddet görürler?

.....

2-Eşinizle en çok hangi konuda kavga edersiniz?

.....

3-:Kavga nasıl sonuçlanır?

.....

4-Kocanız size hangi konularda kızar- kızdığında ne yapar?

.....

5-Kocanız hangi konuda kızdığında sizi döver?Bana konuyu anlatır mısınız

.....

6-Kadın dayaağı hangi durumlarda hakkeder?

.....

7-Erkeklerin kadınları (eşleri) dövmelelerini nasıl değerlendirirsiniz?

.....

8-Hangi erkekler şiddet uygularlar?

.....

Fiziksel şiddet

1-Eşinizin anlaşmazlıklarda üzerinize yürüdüğü oldu mu?

1-Evet 2-Hayır

2-Sizi eliyle sarsarak tartakladığı oldu mu?

1-Evet 2-Hayır

3-Saçınızı çekti mi?

1-Evet 2-Hayır

4-Kolunuzu büktü mü?

1-Evet 2-Hayır

5-Sizi dövdü mü?

1-Evet 2-Hayır

6-Yüzünüze eliyle vurduğu oldu mu?

1-Evet 2-Hayır

7-Sizi tekmeledi mi?

1-Evet 2-Hayır

8- Eşinizin anlaşmazlıklarda üzerinize bir şey fırlattığı oldu mu?

1-Evet 2-Hayır

9-Sizi boğmaya çalıştı mı?

1-Evet 2-Hayır

10-Size yumruk attı mı?

1-Evet 2-Hayır

11-Herhangi bir tarafınızı yaktı mı?

1-Evet 2-Hayır

12-Sizi sopayla,bıçakla,silahla hiç yaraladı mı?

1-Evet 2-Hayır

Ekonomik şiddet

1-Size ihtiyacınız kadar para verir mi?

1-Verir 2-Vermez 3-Diğer

2-Siz eşinizden para istemeden eşiniz size para verir mi?

1-Evet 2-Hayır 3-Diğer

3- Eşinizin sizi parasız veya aç bıraktığı oldu mu?Açıklar mısınız?

Psikolojik şiddet

1-Eşinizin duvar,mobilya ya da kapıyı tekmelediği oldu mu?

1-Evet 2-Hayır

2-Bir eşyayı fırlattığı, kırdığı veya parçaladığı oldu mu?

1-Evet 2-Hayır

3-Konuşurken sizi parmakla tehdit ettiği oldu mu?

1-Evet 2-Hayır

4-Size elini kaldırdığı oldu mu?

1-Evet 2-Hayır

5-Sizi herhangi bir şey yapmakla tehdit etti mi?

1-Evet 2-Hayır *Ne ile.....

6-Eşinizin sizi bakış ve tehditlerle sindirmeye çalıştığı olur mu?

1-Evet 2-Hayır 3-Bazen 4-Geçmişte

7-Zaman zaman sizi evden kovmak veya evden ayırmakla tehdit ettiği olur mu?

1-Evet 2-Hayır

8-Size başkalarının yanında küçük düşürücü söz ve davranışlarda bulunur mu?

1-Evet 2-Hayır

9-Hamile, hasta ya da bakıma muhtaç olduğunuzda eşiniz size destek olur mu?

1-Evet 2-Hayır

10-Eşinizle aranızdaki anlaşmazlıklarda size karşı ağır küfür kullandığı olur mu?

1-Hiç olmaz 2-Bazen 3-Her zaman

11-Hiç sağlık kuruluşundan yardım aldınız mı?

1-Evet 2-Hayır

Cinsel şiddet

1-Eşiniz siz istediğinizde cinsel ilişkide bulunur mu?

1-Evet 2-Hayır 3-Bazen

2-Eşiniz siz istemediğiniz zaman cinsel ilişkiden vazgeçer mi?

1-Evet 2-Hayır 3-Bazen

3-Eşiniz sizi istemediğiniz ilişkilere zorlar mı? (genital,oral,v.s)

1-Evet 2-Hayır 3-Bazen

4-Cinsel ilişkiyi istemediğinizde kocanız size kızar mı,sizi döver mi?

1-Evet 2-Hayır

10- ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER:

Adı:Funda

Soyadı:CAMUZ

Cinsiyeti :Kadın

Doğum yeri ve tarihi:Hatay,01.01.1982

Uyruğu:T.C.

Medeni Hali: Bekar

Yabancı Dil: İngilizce

EĞİTİM BİLGİLERİ:

2000-2004 Dicle Üniversitesi
Diyarbakır Atatürk Sağlık Yüksekokulu
Hemşirelik Bölümü

İŞ DENEYİMİ:

2005-2007 Dicle Üniversitesi Atatürk Sağlık Yüksekokulu, Araştırma Görevlisi,
Diyarbakır